DSpace 1.7.0
Kurulumu ve Uygulama Rehberi

Sönmez ÇELİK, Onur BUĞAN
Doğuş Üniversitesi Kütüphanesi
scelik@dogus.edu.tr, obugan@dogus.edu.tr

İstanbul
Ekim 2012

İçindekiler

1) Giriş 3
2) DSpace 1.7.0 LiveCD ISO Dosyasının İndirilmesi 5
3) Sanal Sunucu Oluşturma 6
4) Ubuntu 10.10 İşletim Sistemi ve DSpace Kurulumu 13
5) DSpace Kurulumundan Sonra Yapılacak İlk Düzenleme 20
6) DSpace'de Admin Hesabı Açma 20
7) Web Arayüzü Adresinin Öğrenilmesi ve Görüntülenmesi 21
8) Yönetici Şifresinin Değiştirilmesi 22
9) Tükçe Dil Dosyaları ile İlgili Düzenleme 22
10) dspace.cfg Konfigürasyon Dosyasında Yapılması Gereken Düzenleme 23
11) DSpace'de Gmail ile E-Posta Ayarları 24
12) DSpace OpenAIRE Uyumluluğu 24
13) DSpace'de Arayüz Yapılandırma 25
14) DSpace'de Sidebar (Kenarçubuğu) Düzenleme 25
15) Kurumsal Arşiv Politikası Oluşturma 25
16) Kurumsal Arşiv Rehberi Oluşturma 26
17) DSpace'de Bölüm ve Alt Bölüm Oluşturma 27
18) DSpace'de Koleksiyon Oluşturma 27
19) DSpace Kurumsal Arşiv Eğitimleri 29
20) DSpace'de Üye Kaydı 29
21) DSpace'de Üye Yetkilendirilme 31
22) DSpace'de Gönderi ve Gönderi Adımları 31
23) DSpace'de Gönderi Kontrolü ve Yayımlama 34
24) DSpace'de Arama Seçenekleri 36
25) DSpace'de Raporlama 37
26) Kurumsal Arşiv Rehberlerine Kayıt 37

DSpace 1.7.0
Kurulumu ve Uygulama Rehberi

ÖZET: Bu rehber, VMvare üzerinde bir sanal sunucu oluşturduktan sonra, LiveCD ile oluşturulan bu sunucu üzerine **Ubuntu 10.10** işletim sistemi ve **DSpace 1.7.0** kurulumunu gerçekleştirmek üzere hazırlanmıştır. Kurulumundan sonra DSpace'de yönetici hesabının açılması ve ilk düzenlemenin yapılması, varsayılan olarak kurulum sırasında otomatik olarak açılan yönetici hesbı şifresinin değiştirilmesi, DSpace 1.7.0 sürümü Türkçe dil dosyalarının yüklenmesi, "dspace.cfg" adlı konfigürasyon dosyasının yapılandırması, DSpace arayüzünün düzenlenmesi, kurumsal arşiv politikası ile kurumsal arşiv rehberi içeriğinin oluşturması, DSpace'de bölüm ve koleksiyon oluşturma süreçlerinin gerçekleştirilmesi, kurum bünyesinde sistemle ilgili eğitimlerin yapılması, DSpace üyeliklerinin yapılması, DSpace'de kayıt ve dosya yükleme süreçlerinin gerçekleştirilmesi, kurumsal arşiv sorumlusunun kontrol ve yayımlama adımlarında yapması gerekenler ile raporlama süreçlerinin gerçekleştirilmesi adım adım anlatılmaktadır.

1) Giriş

DSpace açık kaynak kodlu kurumsal arşiv sistemidir ve kurum bünyesinde üretilen bilgi kaynaklarının açık erişime sunulması amacıyla kullanılır. DSpace ile paylaşılan bilgi kaynaklarının bazıları içerik ve doküman yönetim sistemleriyle örtüşüyor olsa da DSpace kurumsal arşiv sistemi uzun süreli depolama, koruma, dizinleme ve erişime odaklanarak hizmet vermek amacıyla geliştirilmiştir.

İlk olarak Kasım 2002'de piyasaya sürülen DSpace, MIT Üniversitesi ve HP işbirliğiyle geliştirmiştir. Dünyada 1360'tan fazla kurum tarafından kullanılmaktadır. Mart 2004'teki ilk kullanıcı grubu toplantısının ardından, DSpace kullanan kurumlardan bir grup, Apache Vakfı'nın toplumsal kalkınma modelini benimseyerek yazılımı geliştirmek üzere DSpace Federasyonu'nu kurmuştur. Her geçen gün büyüyen DSpace kullanıcı topluluğu Temmuz 2007'de ise, HP ve MIT'in işbirliği ile kullanıcılara liderlik ve destek sağlamak üzere DSpace Vakfı'nı kurmuştur. Mayıs 2009'da, ilgili projelerde işbirliği yapan DSpace Vakfı ile Fedora Commons arasında artan sinerji, ortak misyonun güçlendirilmesi için DuraSpace adında kar amacı gütmeyen bir organizasyonun kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

DSpace Java web uygulamaları işbirliği ve sahip olunan kaynaklar ile ilişkili üst verileri koruyan yardımcı programlar kümesidir. Web uygulamaları, yönetim, depolama, arama ve erişim arayüzleri sağlamaktadır. Sahip olunan kaynaklar bir dosya sistemi veya benzeri bir depolama sistemi üzerinde muhafaza edilmektedir. Erişim ve konfigürasyon bilgilerini içeren üst veriler, ilişkisel bir veri tabanında saklanır ve PostgreSQL ile Oracle veri tabanı kullanımını destekler. DSpace şu halde JSPUI ve XMLUI (Manakin) web arayüzlerini desteklemektedir: JSPUI, JSP ile Java Servlet API'yi, XMLUI (Manakin) ise, Apache Cocoon'a dayalı XML ile XSLT'yi kullanır. DSpace, koleksiyonları öncelikle bir web arayüzü üzerinden kullanıma sunar, aynı zamanda OAI-PMH'yi (Açık Arşivler Girişimi Üst Veri Harmanlama Protokolü) destekler ve üst verileri METS (Üst Veri

Kodlama ve Aktarma Standardı) paketleri olarak ihraç etme yeteneğine sahiptir. DSpace, OAI-PMH, SWORD, OpenSearch ve RSS Kurumsal depolama alanı (domain) kullanılan ortak işlerlik standartlarını destekler. DSpace çok yönlü arama desteği ve Apache Solr kullanarak fonksiyonel listeleme özelliği sunar.

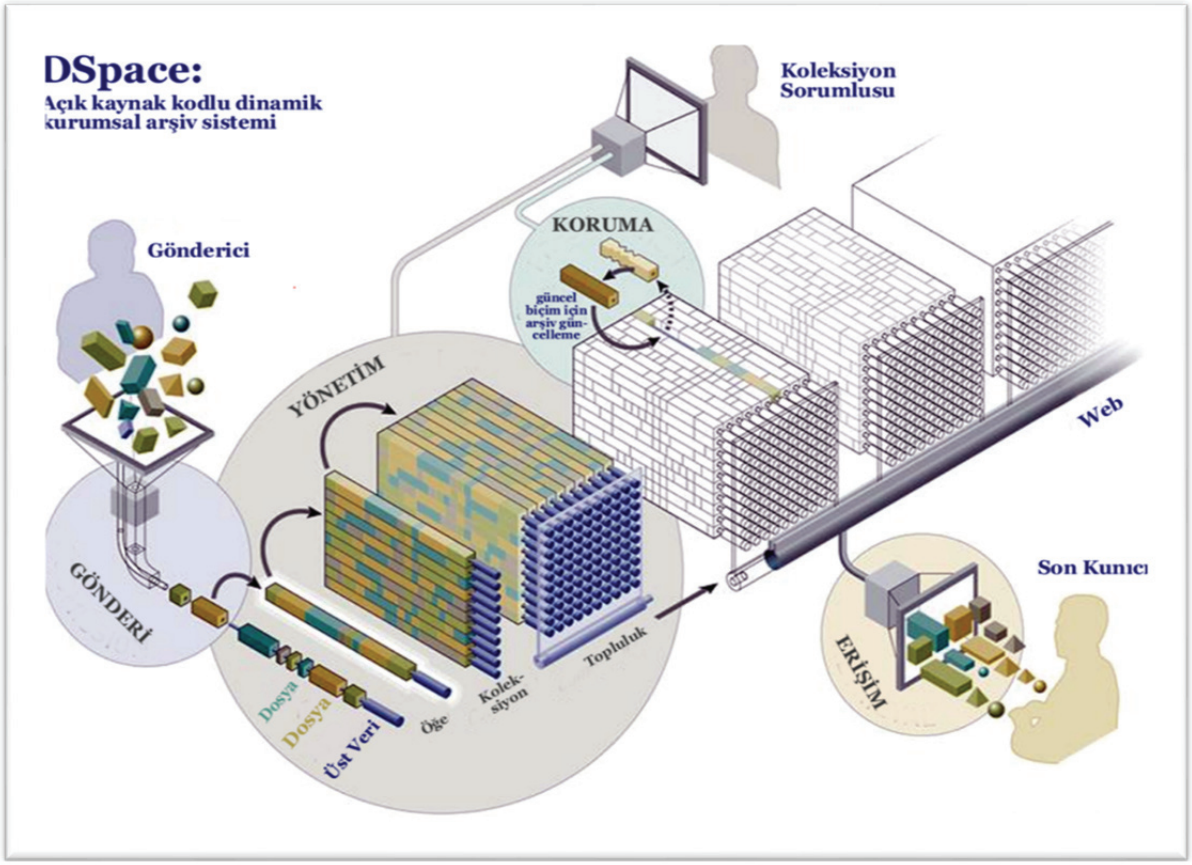
DSpace 1.7.0 sürümünün dil dosyaları Doğuş Üniversitesi Kütüphanesi tarafından Türkçe'ye çevirilmiştir. Türkçe dil dosyalarını;

- http://kutuphane.dogus.edu.tr/belgeler/dspace170_dil.zip veya
- http://acikerisim.ankos.gen.tr/belgeler/dspace170_dil.zip

adresinden indirebilir ve bu klasör içindeki "BeniOku.txt" dosyasındaki açıklama doğrultusunda sisteminize yükleyerek Dspace'i Türkçe olarak da kullanabilirsiniz.

Bir Bakışta DSpace

Açık kaynak kodlu ve dinamik bir kurumsal arşiv sistemi olan DSpace'in şekilsel ifadesi aşağıdaki gibidir:

DSpace'in Bazı Özellikleri

Adresi	http://www.dspace.org/
Amacı	DSpace, kurum bünyesinde üretilen entelektüel çıktıları tutmak, depolamak, indekslemek, korumak, saklamak, tekrar yaymak amacıyla geliştirilmiş bir kurumsal arşiv sistemidir.
Özellikleri	• Tüm içerik (word, ppt, pdf, video vb.) türlerini kabul eder, • Dublin Core üst veri standartlarını kullanır, • Özelleştirilebilir web ara yüzünü destekler, • OAI uyumludur, • Ekleme/çıkarma yeteneği vardır, • Onaylama, düzeltme, ret veya yazara dönülerek "işlemi azaltma" yoluyla içeriği oluşturma seçeneklerine sahip iş akışı özelliği vardır, • Lucene arama motoru ile tam metinde arama imkanı verir, • Tek merkezli olmayan sunuş işlemi sağlar, • Java API aracılığıyla geliştirilebilir, • PostgreSQL veya SQL veri tabanlarını kullanır, • Çoklu dil seçeneği vardır, • RSS desteği vardır, • OpenAIRE uyumludur.
Destek	https://wiki.duraspace.org/display/DSPACE/Home
Kullanıcılar	http://www.dspace.org/whos-using-dspace/Repository-List.html

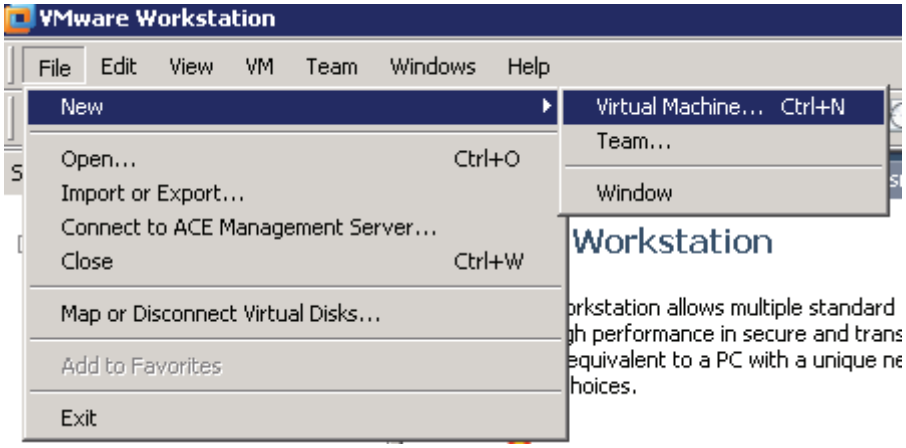
2) DSpace 1.7.0 LiveCD ISO Dosyasının İndirilmesi

- http://sourceforge.net/projects/liblivecd/ adresine giriniz.
- DSpace ve Koha'yı içeren **liblivecd-v1.2.iso** dosyasını indiriniz.
- DSpace'i sanal sunucuya kuracaksanız indirdiğiniz ISO dosyasını sanal sunucudaki bilgisayarınıza kaydediniz.
- DSpace'i fiziksel bir sunucuya kuracaksanız indirdiğiniz ISO dosyasını bir CD'ye yazdırınız.

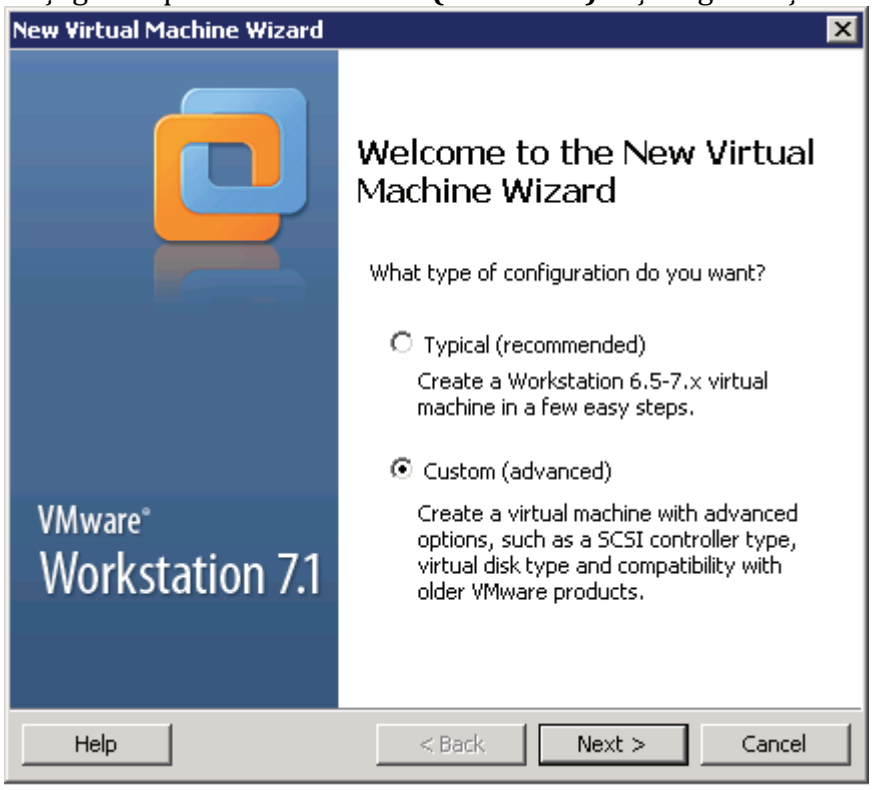
3) Sanal Sunucu Oluşturma

Sanal sunucu oluşturma VMware 7.1.3 build-324285 sürümü üzerinde yapılmıştır.

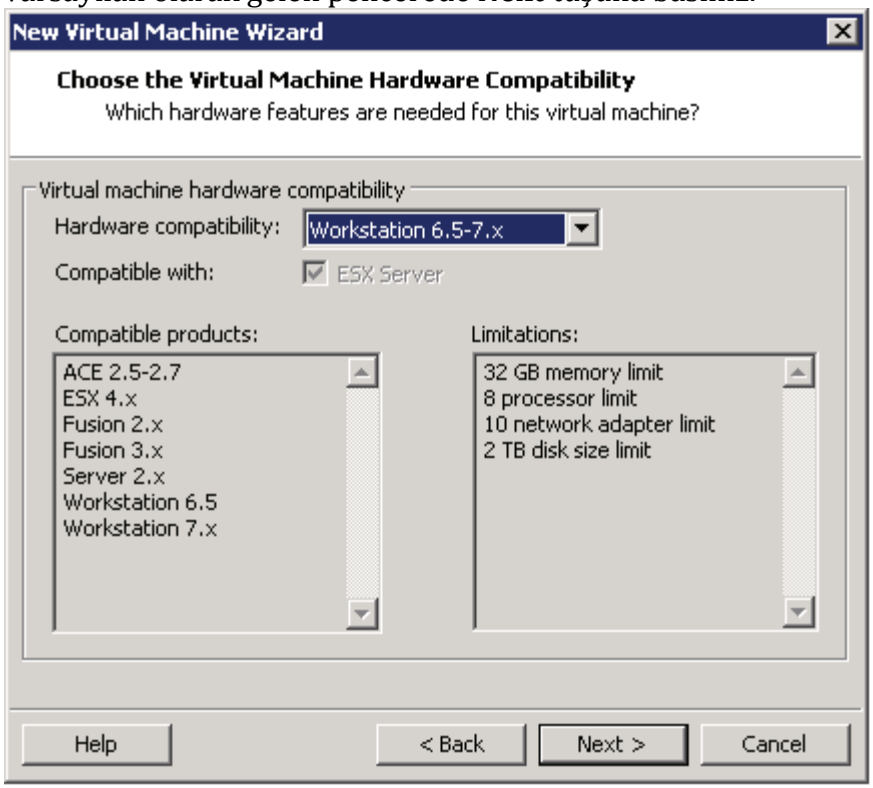
- VMware Workstation'ı çalıştırınız.
- **File >> New >>** yolunu takip ederek **Virtual Machine...** seçeneğine tıklayınız.

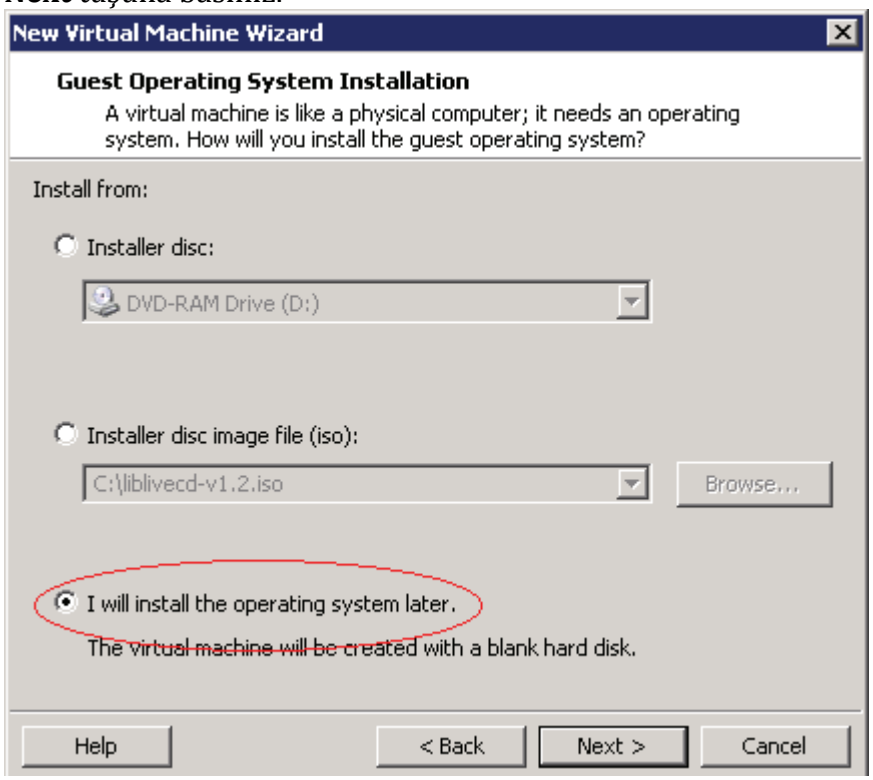
- Aşağıdaki pencerede **Custom (advanced)** seçeneğini seçerek **Next** tuşuna basınız.

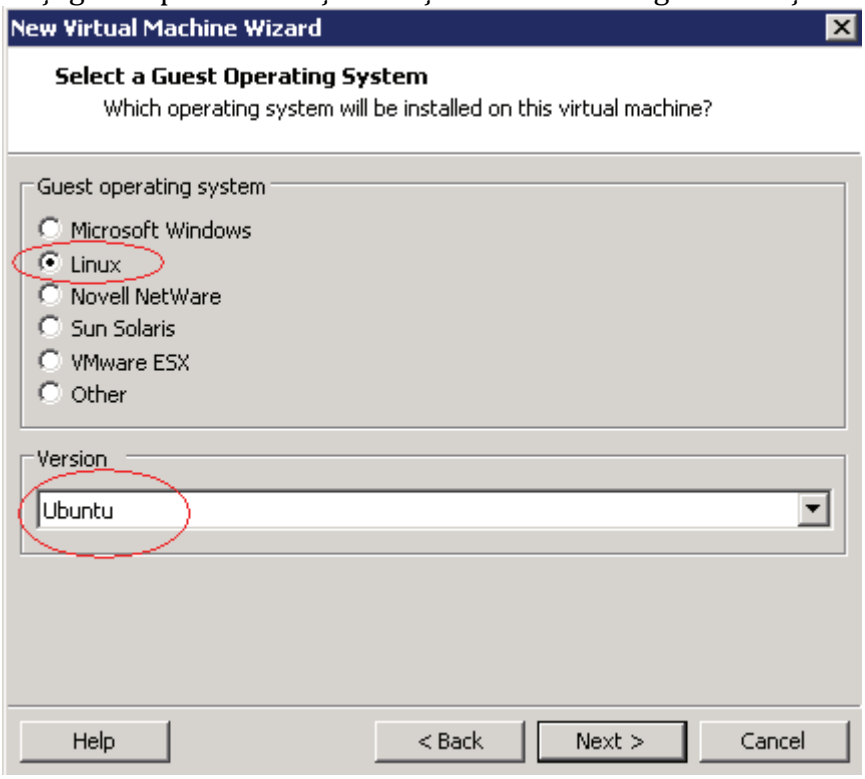
- **New Machine Wizard** penceresinde **Virtual Machine Hardware Compatibility**'de varsayılan olarak gelen pencerede **Next** tuşuna basınız.

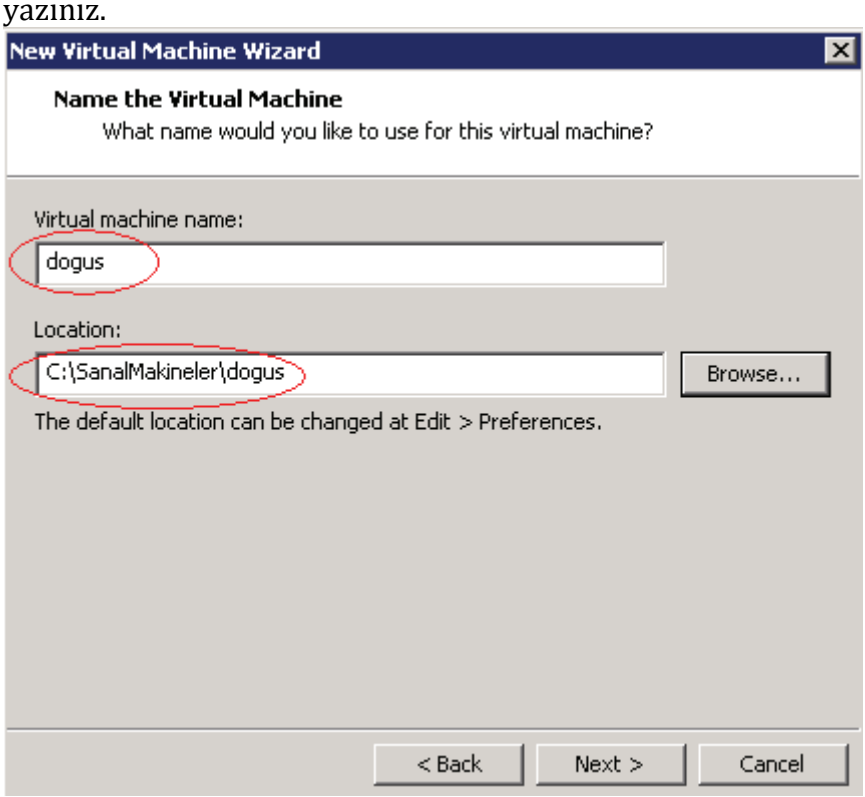
- Aşağıdaki pencerede **I will install the operating system later** seçeneğini seçiniz ve **Next** tuşuna basınız.

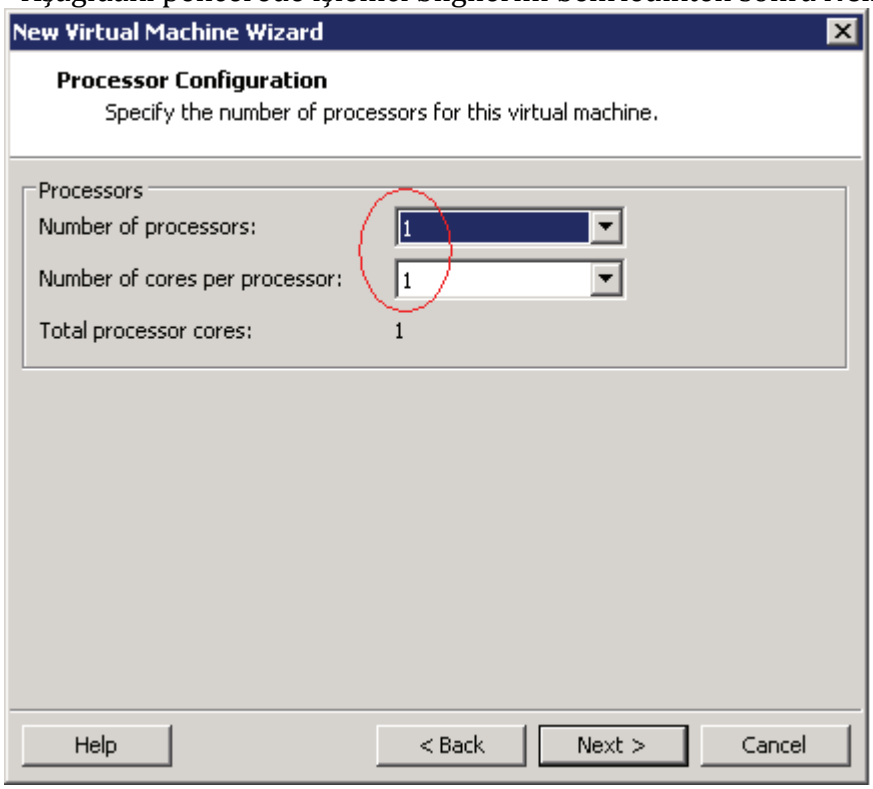
- Aşağıdaki pencerede işaretli işletim sistemi bilgilerini seçiniz ve **Next** tuşuna basınız.

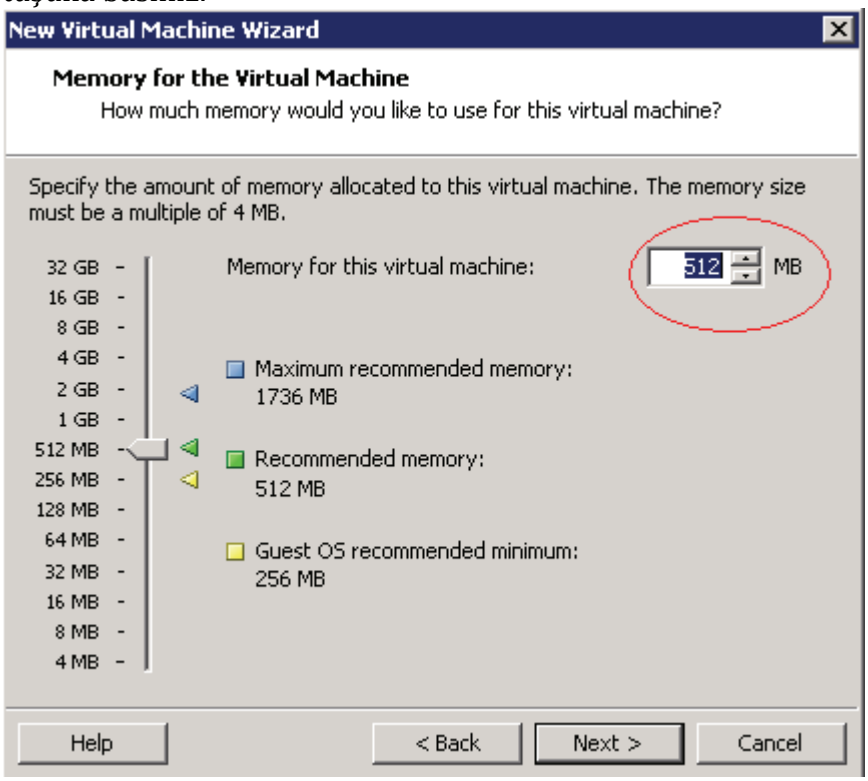
- **Virtual machine name** kısmına sunucu adını, **Location** kısmında sanal makinenin kurulacağı dizinin yolunu **Browse** seçeneği ile gösteriniz ve devamına sunucu adınız yazınız.

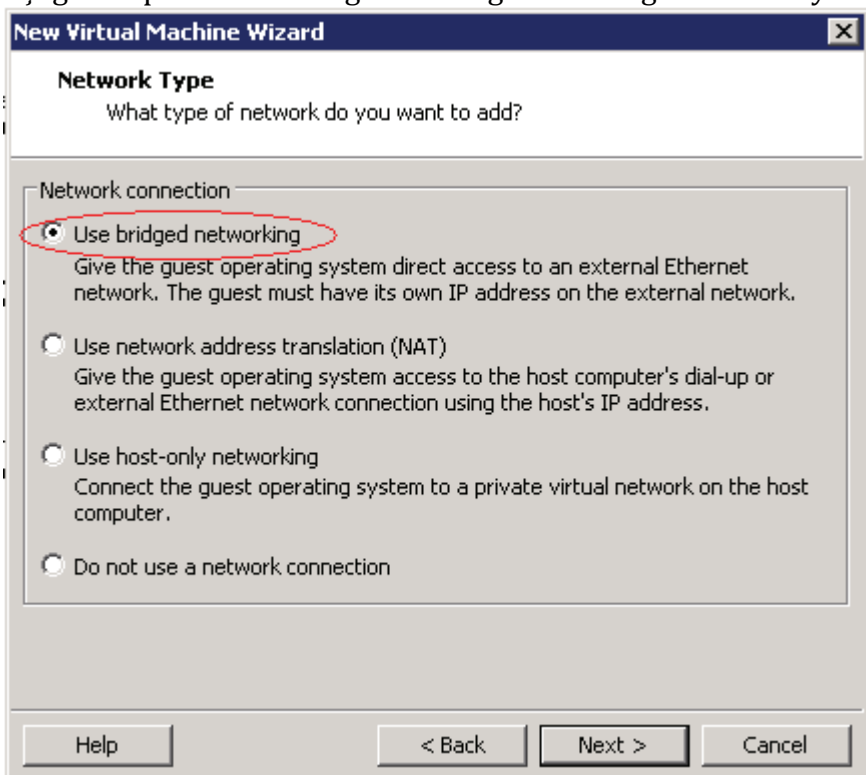
- Aşağıdaki pencerede işlemci bilgilerini belirledikten sonra **Next** tuşuna basınız.

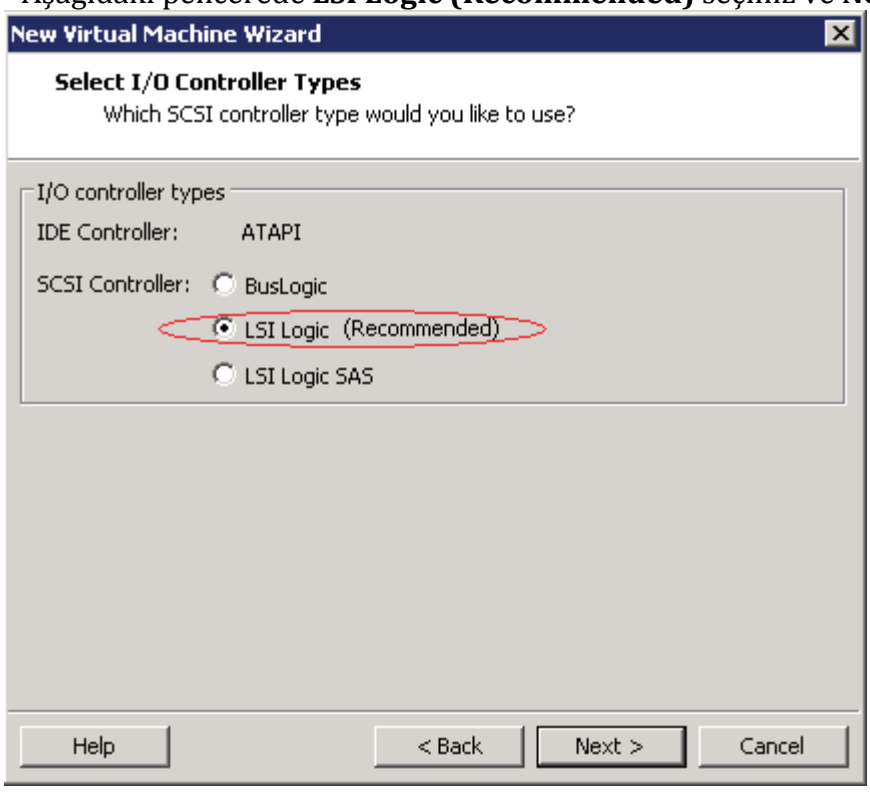
- Aşağıdaki pencerede sunucu için ne kadar hafıza kullanılacağını belirleyiniz ve **Next** tuşuna basınız.

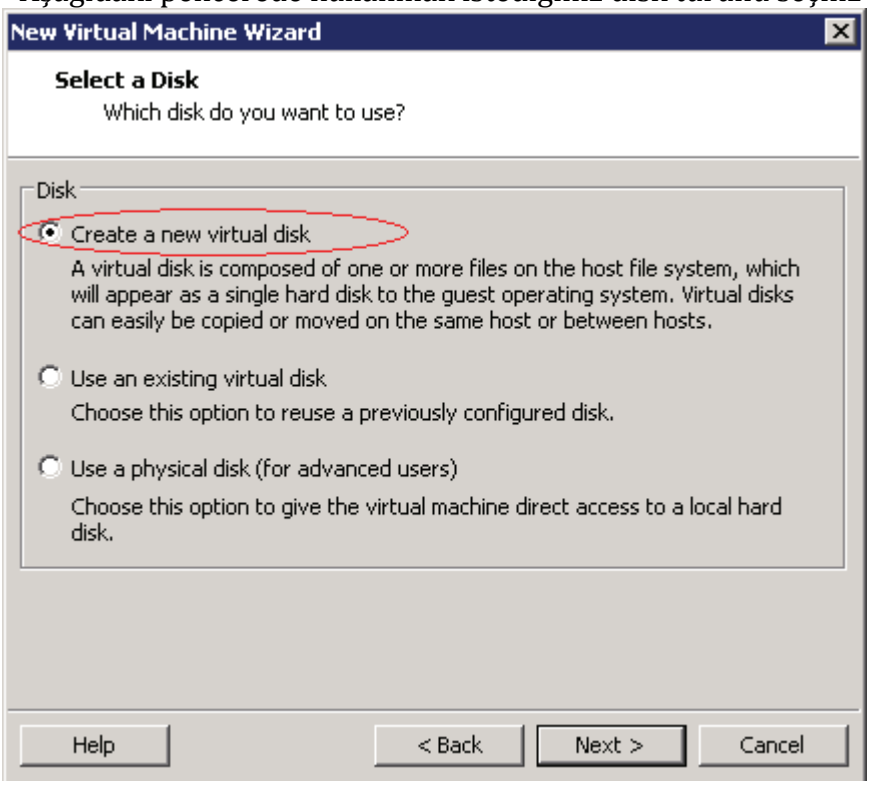
Aşağıdaki pencerede hangi tür bir ağ kullanacağınızı belirleyin ve **Next** tuşuna basın.

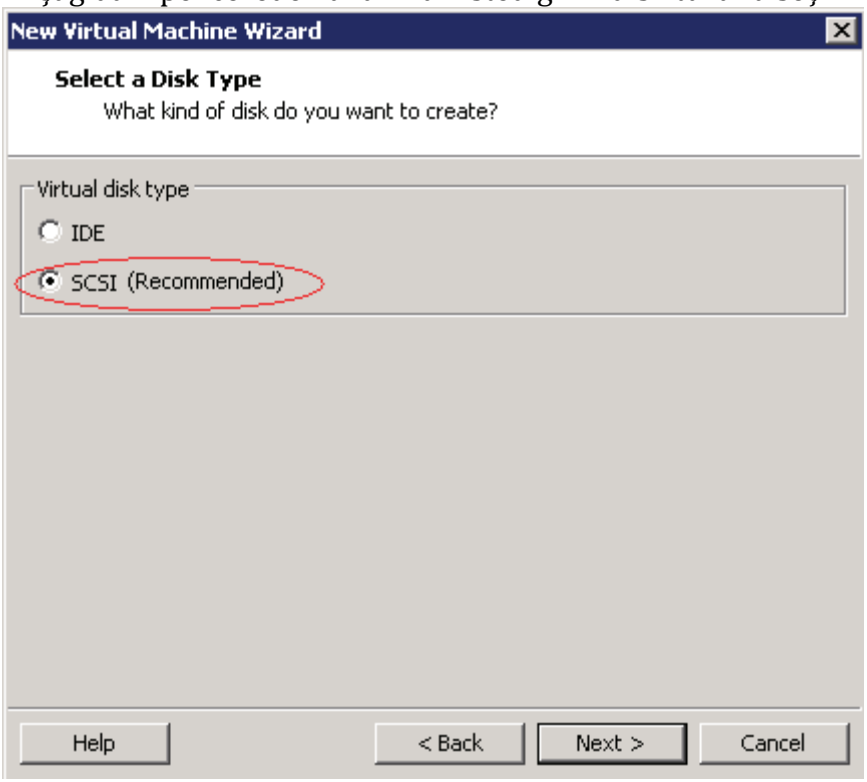
- Aşağıdaki pencerede **LSI Logic (Recommended)** seçiniz ve **Next** tuşuna basınız.

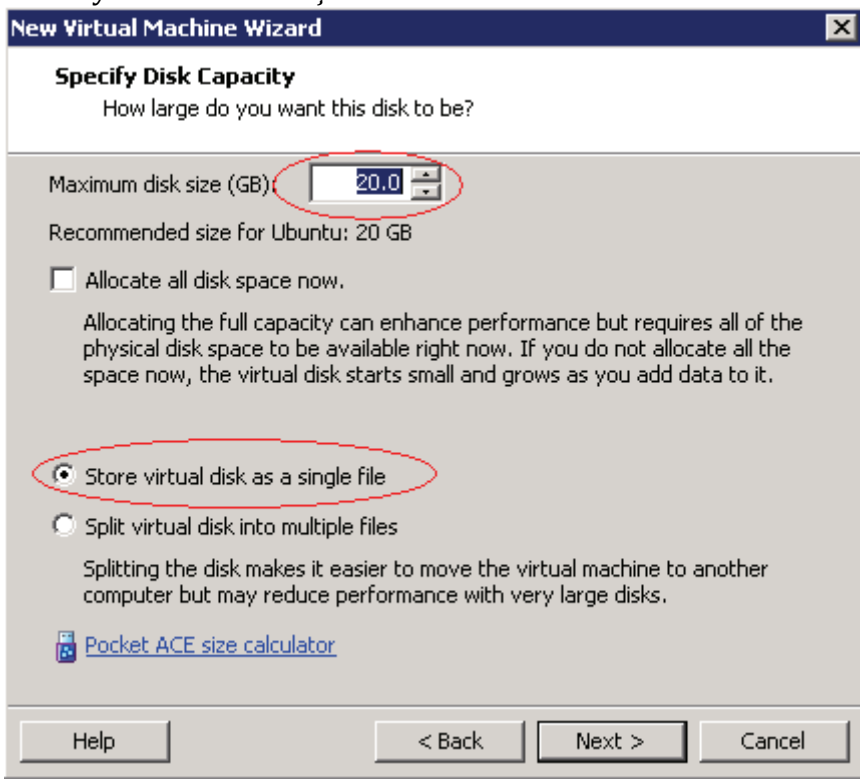
- Aşağıdaki pencerede kullanmak istediğiniz disk türünü seçniz ve **Next** tuşuna basınız.

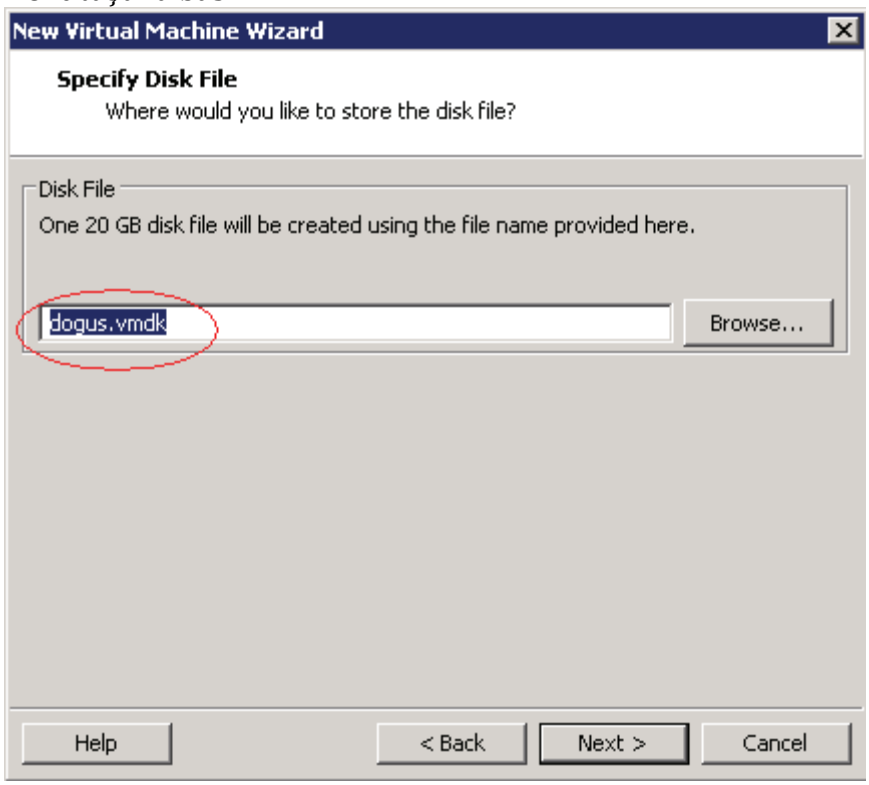
- Aşağıdaki pencerede kullanmak istediğiniz disk türünü seçiniz ve **Next** tuşuna basınız.

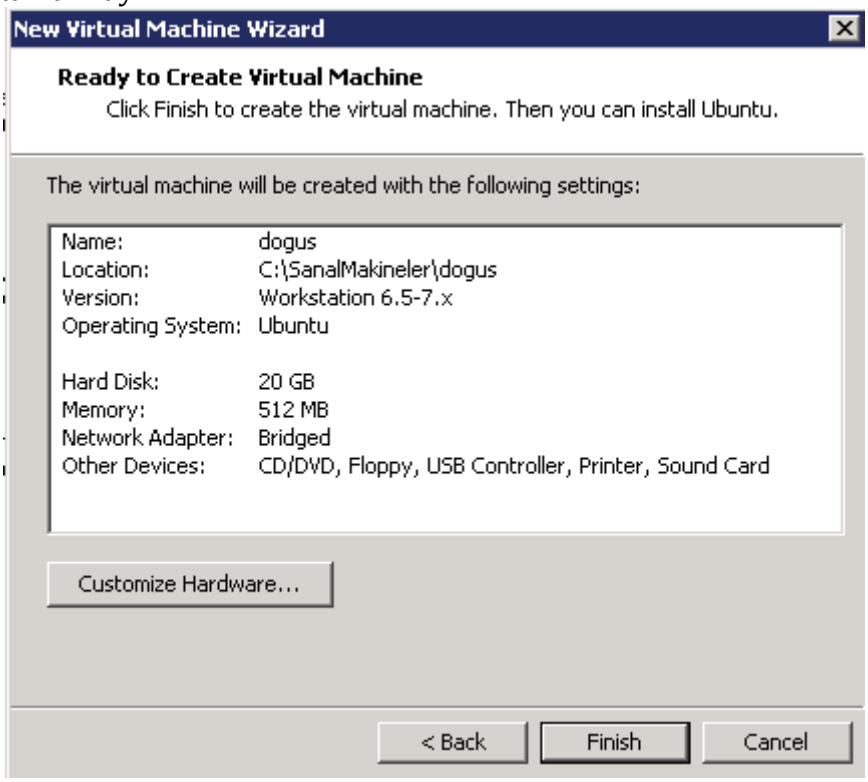
- Aşağıdaki pencerede **disk kapasitenizi** ve **depolama diskini** tek dosya olarak belirleyiniz ve **Next** tuşuna basınız.

- Sanal makinenizin nerede depolayacağı otomatik olarak gelecektir. Değiştirmeden **Next** tuşuna basınız.

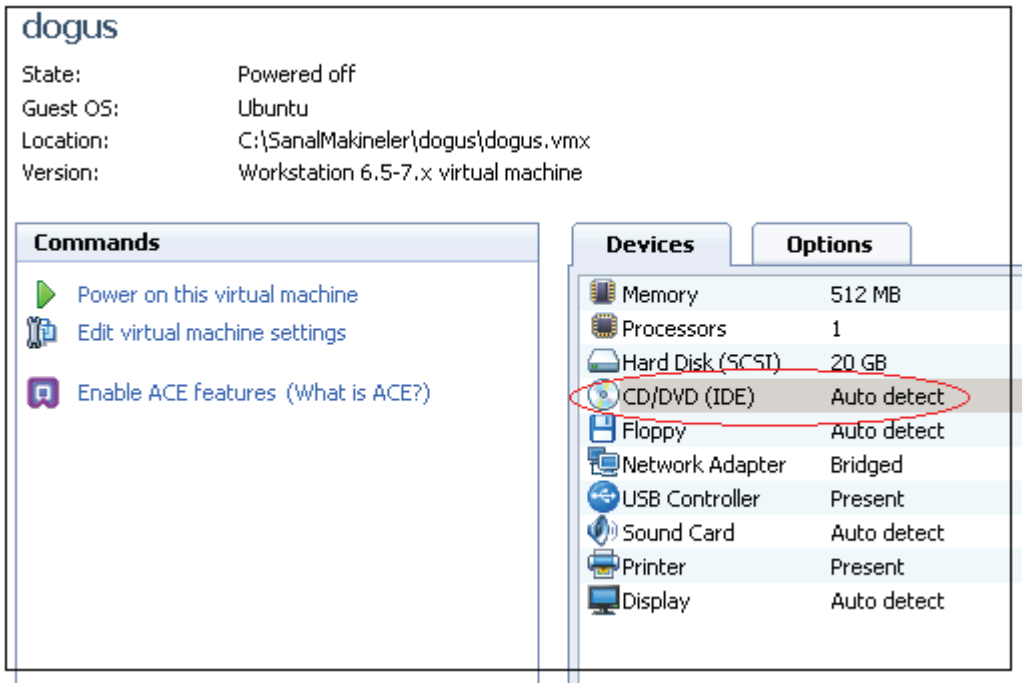

- Aşağıdaki pencerede belirlediğiniz sanal sunucu özelliklerini kontrol ediniz. Değişiklik yapacaksanız **Customize Hardware…** tuşuna basarak arzu ettiğiniz değişiklikleri yapabilirisiniz. Sorun yoksa **Finish** tuşuna basarak sunucu oluşturma sürecini tamamlayınız.

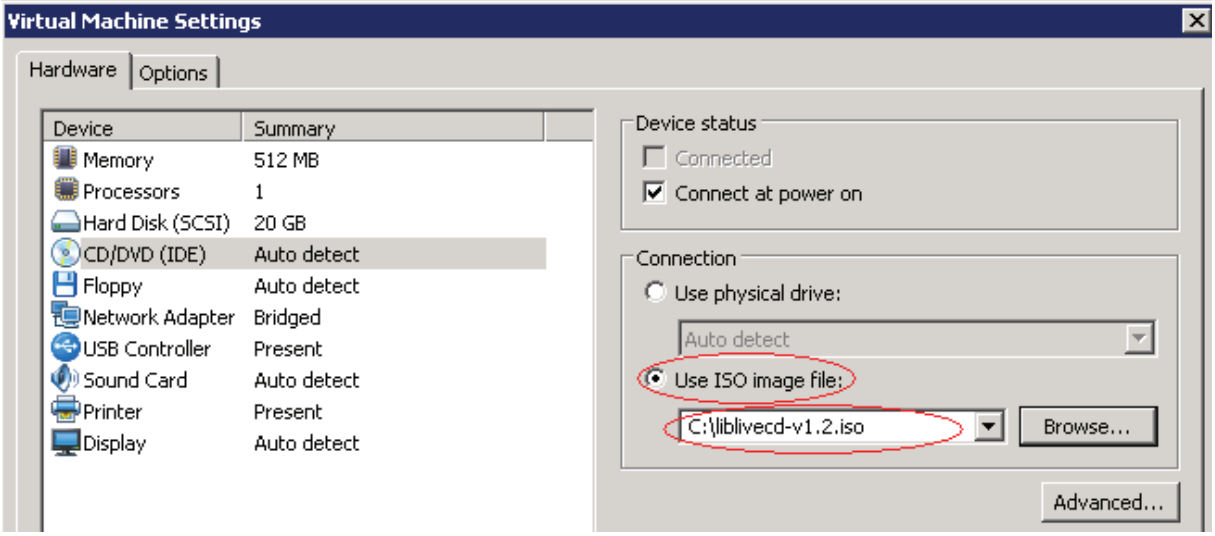

4) Ubuntu 10.10 İşletim Sistemi ve DSpace Kurulumu

- VMware ekranında oluşturduğunuz sunucunun CD/DVD (IDE) kısmına çift tıklayınız.

- Sanal sunucu ayarları penceresinde "Use ISO image file" seçeneğini seçiniz ve "Browse" turşu aracılığıyla "**liblivecd-v1.2.iso**" dosyasının yolunu göstererek "OK" tuşuna basınız.

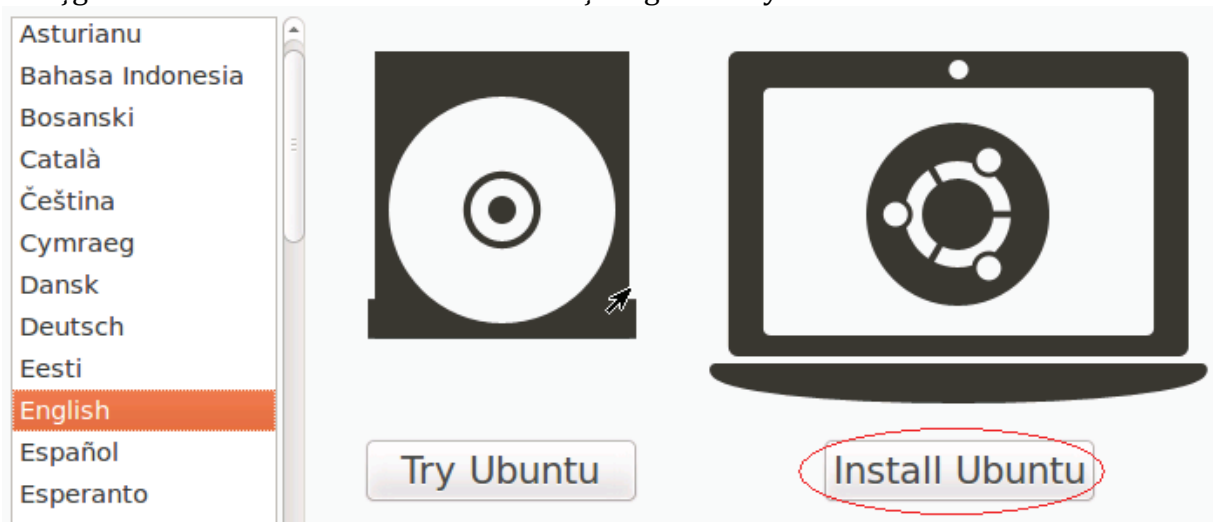
- Kurulumu başlatmak için menüden **VM >> Power >> Power On** yolunu izleyiniz veya gezinme çubuğundaki başlat ikonuna basınız.

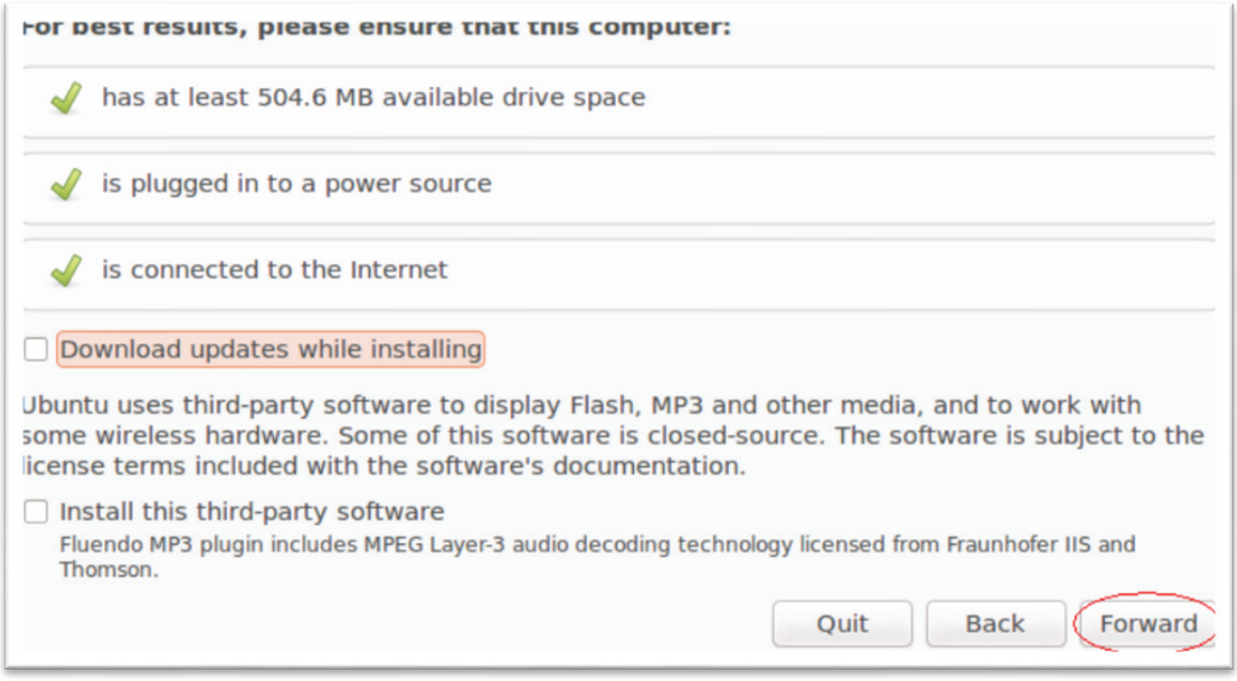
- Ubuntu işletim sistemi kurulumu başlayacaktır.

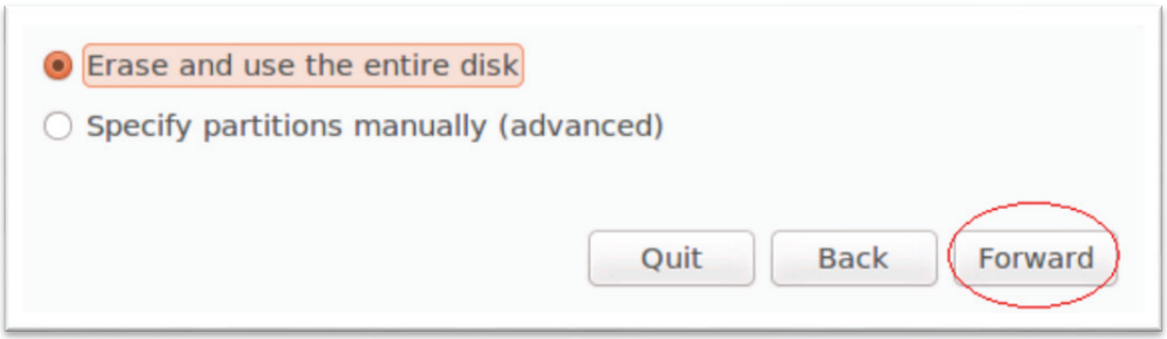
- Hoşgeldiniz ekranında **Install Ubuntu** seçeneğini tıklayınız.

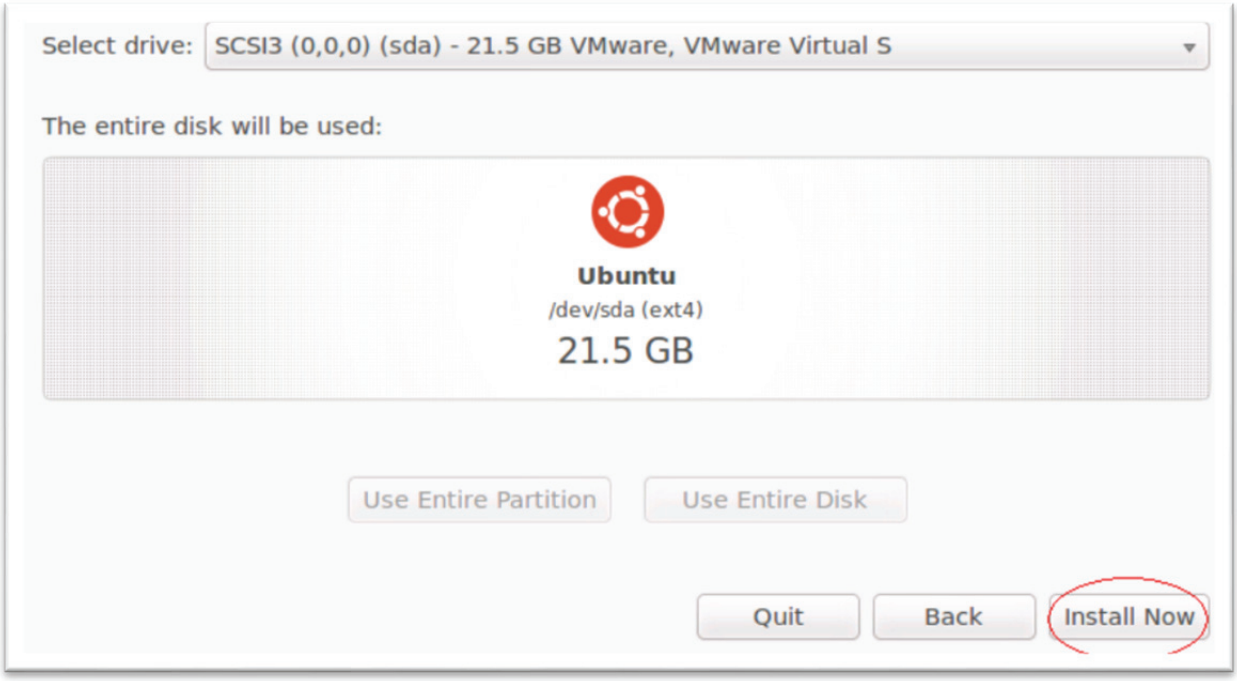
- Ayarları değiştirmeden **Forward** tuşuna basınız.

- Aşağıdaki pencerede seçili alanları işaretleyerek **Forward** tuşuna basınız.

- Aşağıdaki pencerede **Install Now** tuşuna basarak kurulumu başlatınız.

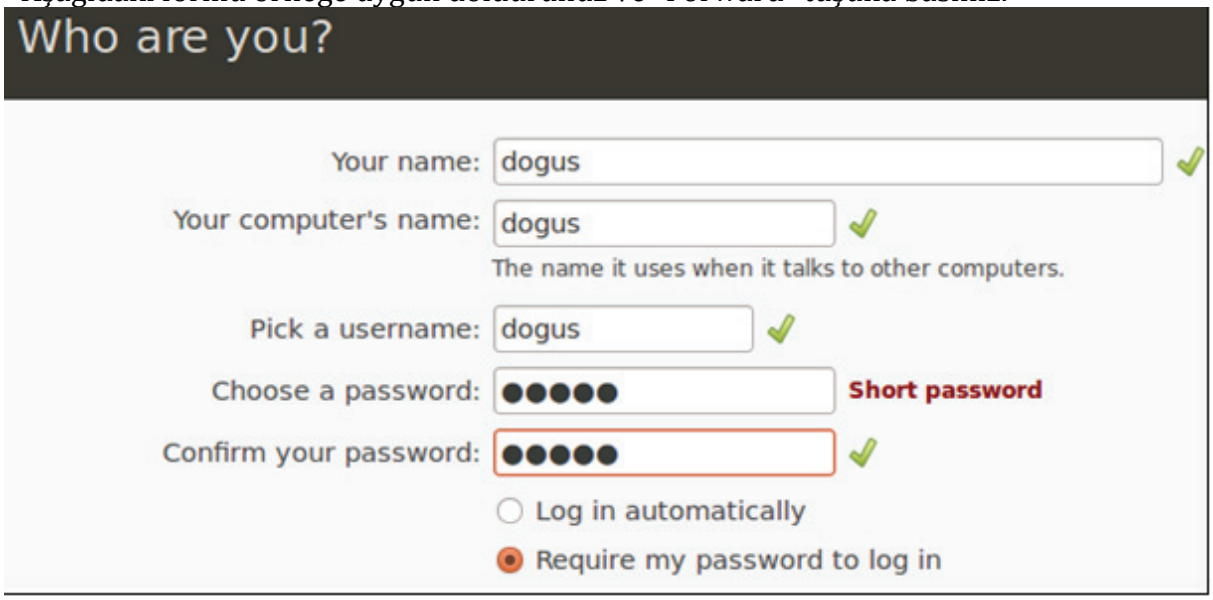
- Aşağıdaki ekran görüntüleninceye kadar bekleyiniz ve bulunduğunuz yer doğruysa **Forward** tuşuna basınız.

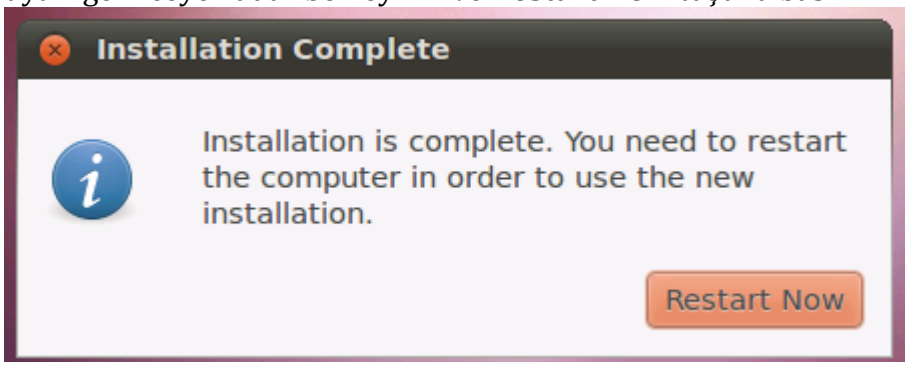
- Kullandığınız **klavye türünü** seçiniz ve **Forward** tuşuna basınız.

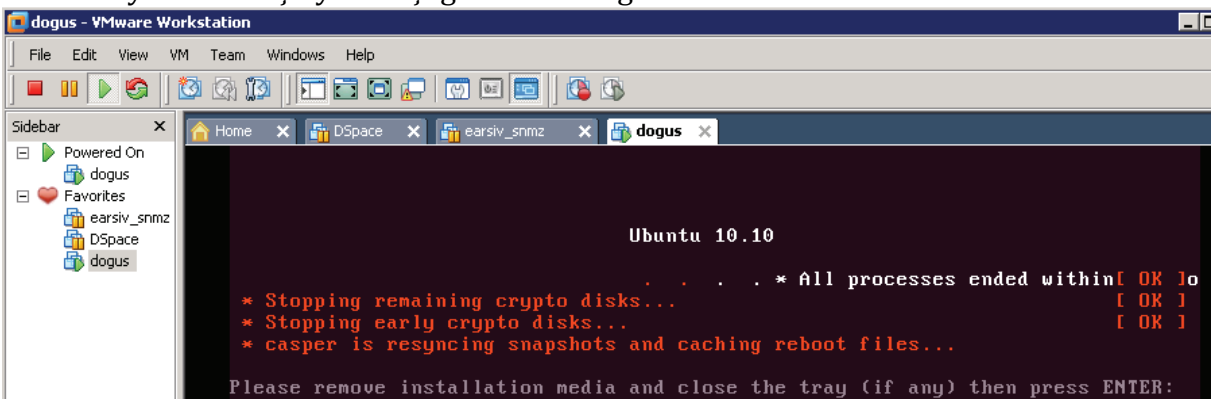
- Aşağıdaki formu örneğe uygun doldurunuz ve "Forward" tuşuna basınız.

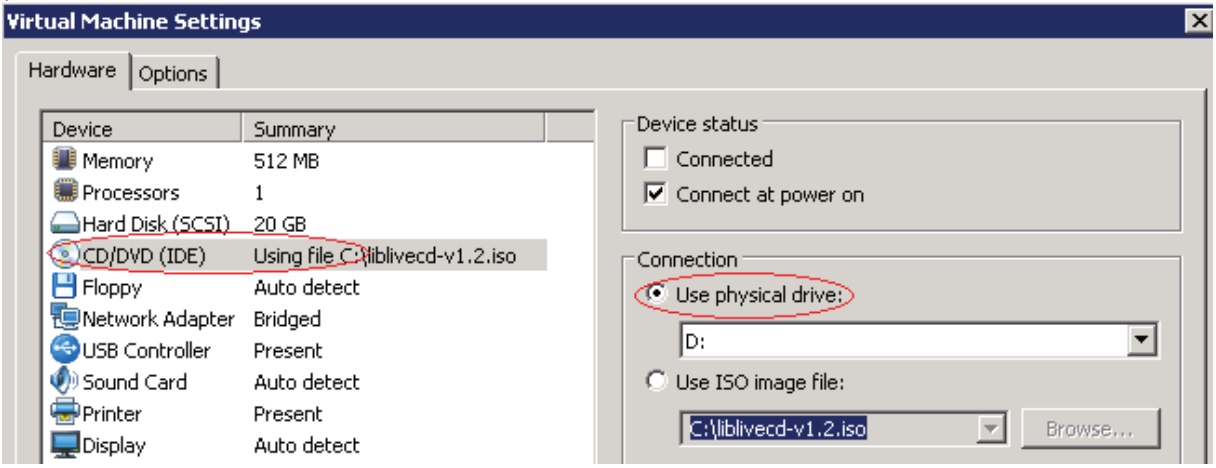
- **Ubuntu 10.10 ve DSpace 1.7.0** kurulumunun tamamlandığını gösteren aşağıdaki uyarı gelinceye kadar bekleyiniz ve **Restart Now** tuşuna basınız.

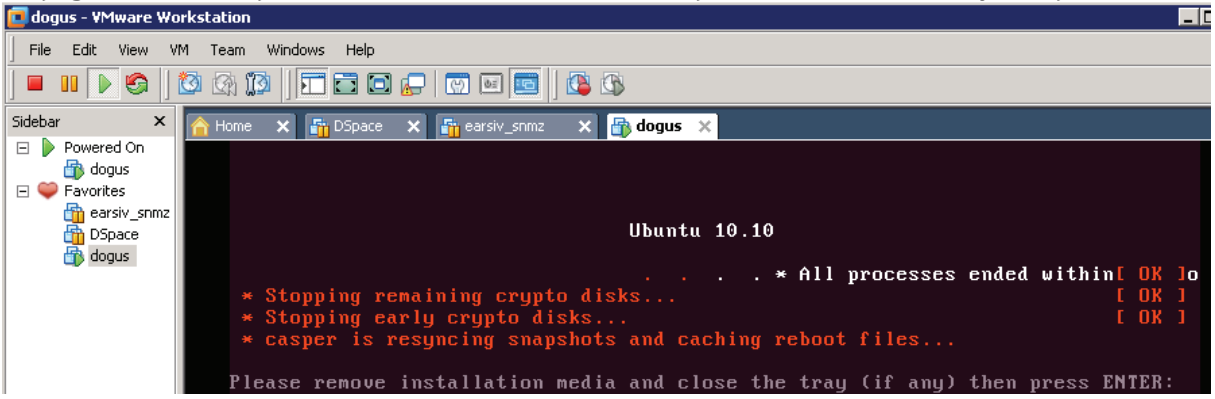
- Sunucu yeniden başlayınca aşağıdaki ekran görüntülenecektir.

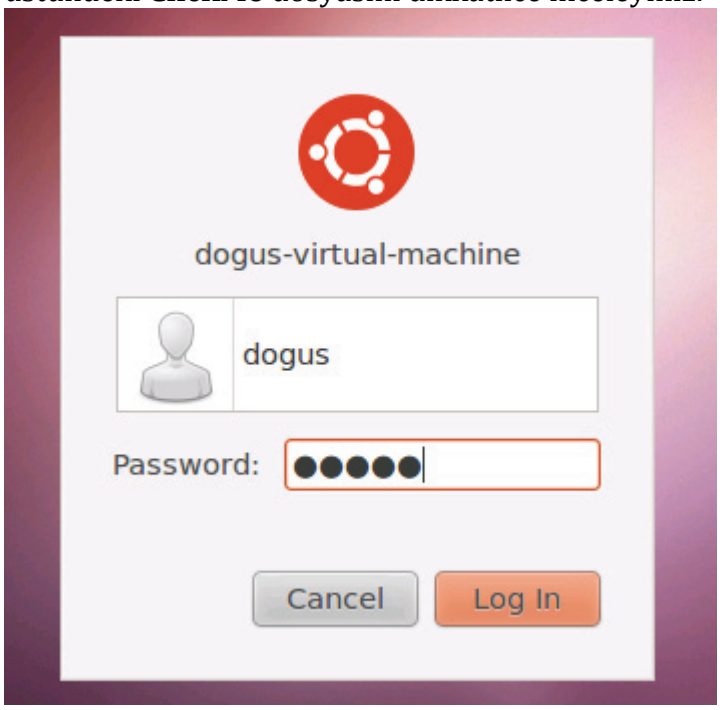
- Bu ekranda öncelikle **VM >> Settings** seçeneğini ve ardından **CD/DVD (IDE)** ve **Use physical drive** seçeneğini seçiniz ve **OK** tuşuna basmak suretiyle ISO imaj dosyasını çıkartınız.

- Aşağıdaki ekran içine tıkladıktan sonra “Enter” tuşuna basarak sunucuyu başlatınız.

- Aşağıdaki pencereden kurulumda belirlediğiniz şifre ile sunucuya giriş yapınız ve masa üstündeki **ClickMe** dosyasını dikkatlice inceleyiniz.

5) DSpace Kurulumundan Sonra Yapılacak İlk Düzenleme

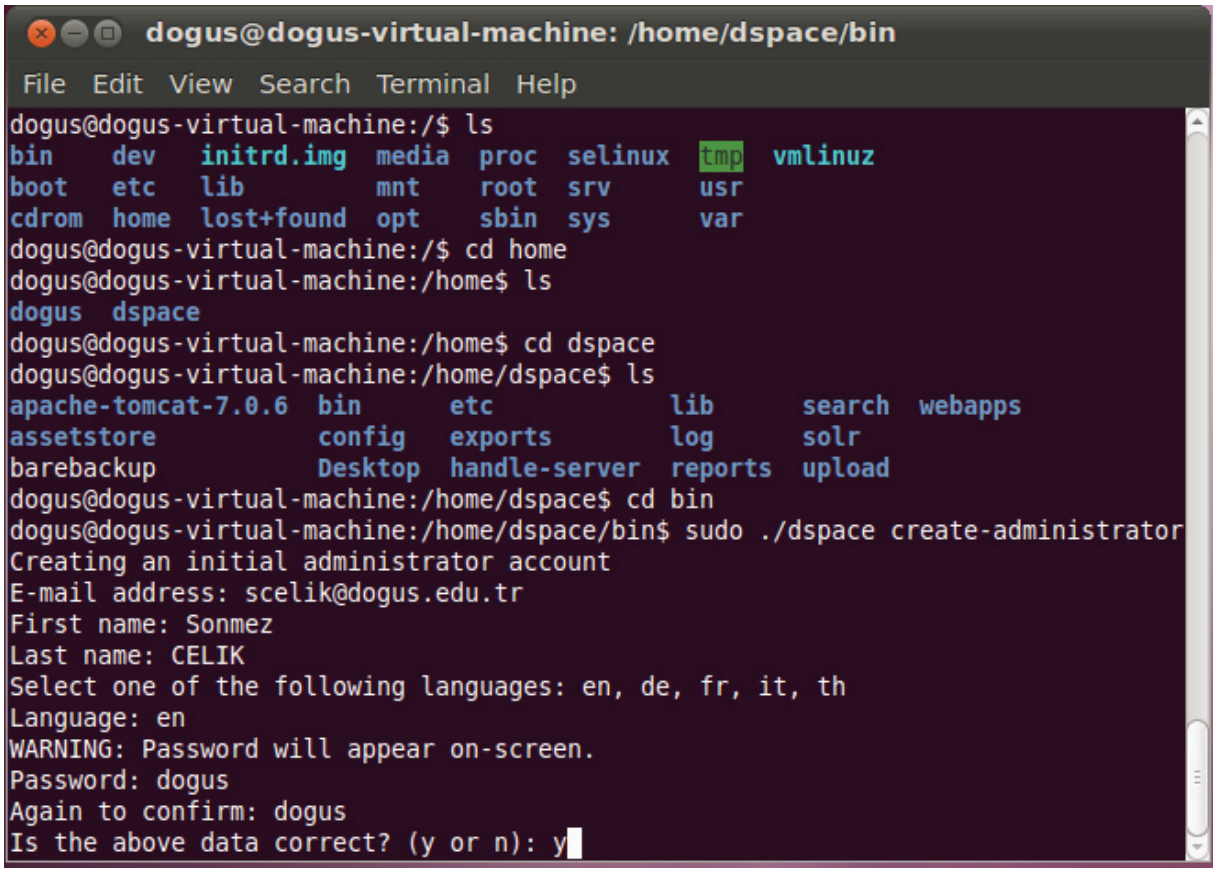
LiveCD üzerinden DSpace 1.7.0 kurulumundan sonra yapılması gereken ilk düzenleme dogus@dogus:/home/$ dizini altındaki **runMeOnce** komutunu bir kere **çalıştırmak** ve ardından **silmektir**. Yapmanız gereken:

- Applications >> Accessories >> Terminal (komutlarını takip ederek bir terminal penceresi açınız ve terminal penceresinde,
- dogus@dogus:/$ (dizini altına iken),
- dogus@dogus:/$ **sudo /home/runMeOnce** (yazınıp enter tuşuna basınız ve sorulması halinde suncu şifrenizi giriniz),
- dogus@dogus:/$ **sudo rm /home/runMeOnce** (yazınız ve enter tuşuna basarak bu dosyayı siliniz)

6) DSpace'de Admin Hesabı Açma

Aşağıda görüntüsü verilen terminal ekranında iken;

- dogus@dogus:/home/dspace/bin$ (dizini altına giriniz ve bu dizin altındayken),
- dogus@dogus:/home/dspace/bin$ **sudo ./dspace create-administrator** (komutunu yazınız ve enter tuşuna basınız),
- E-posta adresinizi giriniz, (Ör.: **scelik@dogus.edu.tr**)
- İlk adınızı giriniz (Ör.: **Sonmez**),
- Soyadınızı giriniz (Ör.: **CELIK**),
- Sistemi kullanmak istediğiniz dili giriniz (Ör.: **en**)
- Şifrenizi giriniz (Ör.: sifre123)
- Şifrenizi tekrar ediniz,
- "**y**" seçeneğini girerek onaylayınız.

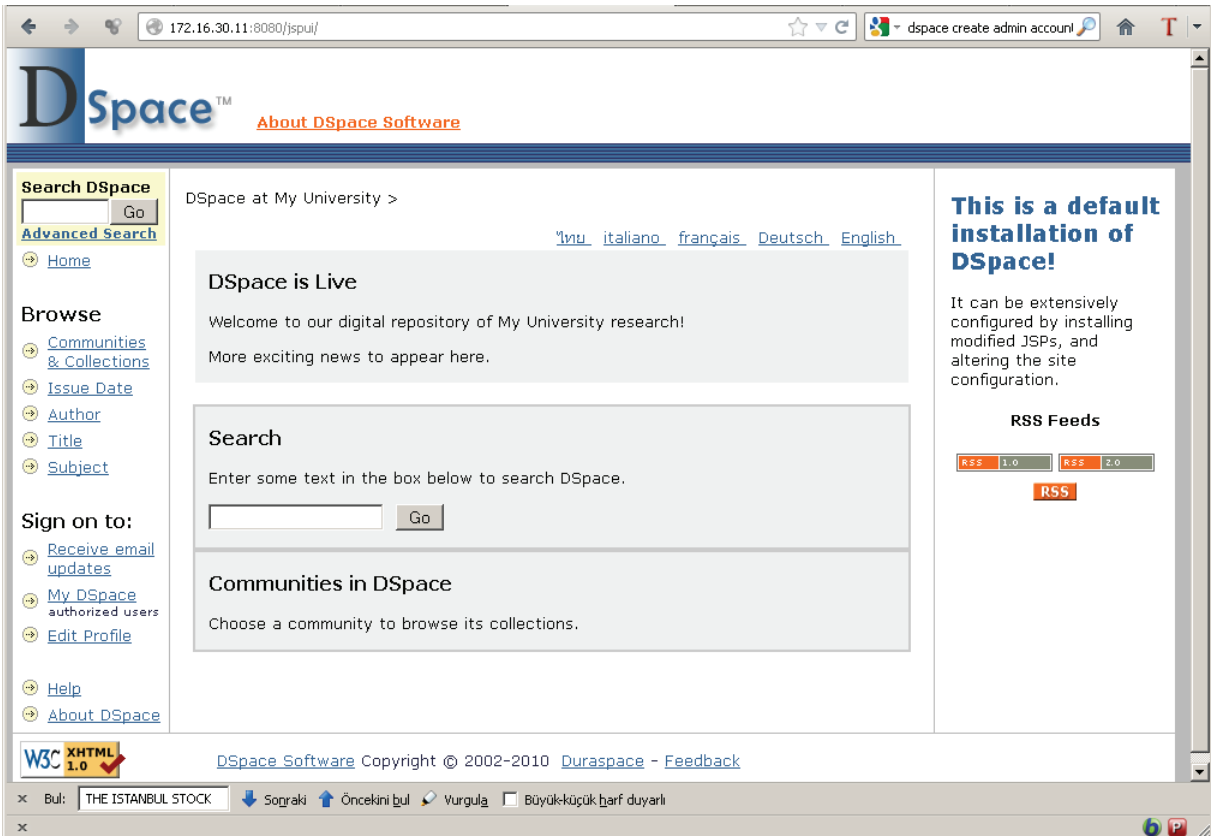

7) Web Arayüzü Adresinin Öğrenilmesi ve Görüntülenmesi

Not: Kurumsal arşiviniz için bir Internet adresi belirlenmesi ve sabitlenmesi hususunda Bilgi İşlem Merkezi'nizden destek almanızı öneririz.

Terminal ekranında iken;

- dogus@dogus:/home/$ **ifconfig** (yazarak enter tuşuna basınız)
- gelen detay ekranında **inet addr:** karşısındaki adresi not ediniz.
- Firefox veya Internet Explorer'da yeni bir pencere açınız.
- **İnternet adresi** ve **port numarası** ile ve **arayüz adını** yazınız (Ör: http://89.106.5.164:8080/jspui)
- Aşağıdaki gibi bir arayüz karşınıza gelecektir.

8) Yönetici Şifresinin Değiştirilmesi

LiveCD ile yapılan kurulumda DSpace yöneticisi için otomatik olarak açılan admin hesabı şifresinin değiştirilmesi gereklidir. Yapmanız gereken:

- DSpace arayüzüne giriş yapın,
- **My DSpace** bağlantısına tıklayınız ve gelen pencerede,
- **dspace@localhost** kullanıcı adı ve **library** şifresi ile giriş yapınız,
- **Edit Profile** seçeneğini tıklayınız,
- Yeni şifrenizi giriniz ve onaylayınız.

9) Tükçe Dil Dosyaları ile İlgili Düzenleme

Doğuş Üniversitesi Kütüphanesi tarafından Türkçe'ye çevirilen DSpace 1.7.0 dil dosyalarını;

- http://kutuphane.dogus.edu.tr/belgeler/dspace170_dil.zip veya
- http://acikerisim.ankos.gen.tr/belgeler/dspace170_dil.zip

adresinden indiriniz ve bu dosyaları aşağıda yolları belirtilen dizinler altına atınız. Masaüstüne indirdiğiniz dil dosyaları ilgili dizinlere atarken yetki sorunu yaşamamk için iki klasörü de terminal ekranından iken **sudo nautilus** komutuyla açın. DSpace'te dil dosyalarının bulunduğu dizinler:

- .../dspace/webapps/jspui/WEB-INF/classes/**message_tr.properties**
- .../dspace/config/**input-forms_tr.xml**
- .../dspace/config/**default_tr.license** (saf ascii olmalı)
- .../dspace/config/**news-top_tr.html**
- .../dspace/config/**news-side_tr.html**

- …/dspace/config/emails/**change_password_tr**
- …/dspace/config/emails/**export_error_tr**
- …/dspace/config/emails/**export_success_tr**
- …/dspace/config/emails/**feedback_tr**
- …/dspace/config/emails/**flowtask_notify_tr**
- …/dspace/config/emails/**harvesting_error_tr**
- …/dspace/config/emails/**internal_error_tr**
- …/dspace/config/emails/**register_tr**
- …/dspace/config/emails/**registration_notify_tr**
- …/dspace/config/emails/**registration_notify_back_tr**
- …/dspace/config/emails/**submit_archive_tr**
- …/dspace/config/emails/**submit_reject_tr**
- …/dspace/config/emails/**submit_task_tr**
- …/dspace/config/emails/**subscription_tr**
- …/dspace/config/emails/**suggest_tr**
- …/dspace]/webapps/jspui/help/**collection-admin_tr.html**
- …/dspace/webapps/jspui/help/**index_tr.html**
- …/dspace/webapps/jspui/help/**site-admin_tr.html**

Bu düzenlemeleri yaptıktan sonra terminal ekranından aşağıdaki komutu vererek sunucuyu yeniden başlatınız.

- **sudo su root** komutuyla **root** kullanıcısına geçiniz.
- **shutdown now –r** komutunu vererek sunucuyu yeniden başlatınız.

10) dspace.cfg Konfigürasyon Dosyasında Yapılması Gereken Düzenleme

Menüden **Places >> Computer >> File Systems >> Home >> dspace >> Config** yolunu takip ederek **dspace.cfg** dosyasını sağ klik yaparak text editör ile açınız. **dspace.cfg** dosyasını gözden geçiriniz ve kurumunuza uygun düzenlemeleri yapınız. Düzenlenecek satırlar:

- dspace.hostname = **localhost** (IP adresi: Ör.: 89.106.5.134)
- dspace.baseUrl = **http://localhost:8080** (Ör.: http://89.106.5.134:8080)
- dspace.url = **${dspace.baseUrl}/jspui** (jspui arayüzünü etkinleştirir)
- dspace.oai.url = **${dspace.baseUrl}/oai**
- dspace.name = **Arşivinizin Adı** (Türkçe karakter kullanmayınız. Ör. Dogus eArsiv)
- db.name = **postgres** (Hangi veri tabanının kullanılacağını belirtir)
- db.url = **jdbc:postgresql://localhost:5432/dspace** (vt bağlantı yolu)
- db.driver **= org.postgresql.Driver** (vt sürücüsü)
- db.username = **dspace** (Veri tabanı adı)
- db.password = **sifre** (Veri tabanı bağlantı şifresi)
- mail.server = **smtp.dogus.edu.tr**
- mail.from.address = **dspace@dogus.edu.tr**
- feedback.recipient = **dspace@dogus.edu.tr**
- mail.admin = **dspace@dogus.edu.tr**
- alert.recipient = **dspace@dogus.edu.tr**
- registration.notify = **dspace@dogus.edu.tr**
- default.language = **tr** (üst veri kaydı için sistem tarafından kullanılır)

- default.locale = **tr,en** (Webde dil seçeneğini aktif hale getirir)
- webui.supported.locales = **tr, en** (webde dil dosyalarını yönlendirir)

Bu değişiklikleri kaydettikten sonra terminal ekranından aşağıdaki komutu vererek sunucuyu yeniden başlatınız.

- **sudo su root** komutuyla **root** kullanıcısına geçiniz.
- **shutdown now –r** komutunu vererek sunucuyu yeniden başlatınız.

Not: DSpace'de Türkçe dil dosyalarının çevirilmesi ve ayarlanması için yapmanız gereken: kaynak dosyasından ([dspace-source]/ dspace/modules/jspui/src/ main/resources/) **messages.properties** dosyasını kopyalayıp, adını **message_tr.proparties** şeklinde değiştirip Türkçe'ye çevirmek ve "/dspace/webapps/jspui/WEB-INF/classes" altına kopyalamaktır. Diğer dil dosyalarını ise bulundukları dizin içinde kopyalayıp uzantılarına "_tr " yerel imlerini ekleyip çevirmek gerekir.

11) DSpace'de Gmail ile E-Posta Ayarları

Eğer DSpace ile Gmail kullanmak isityorsanız, dspace.cfg adlı konfigürasyon dosyasında aşağıdaki gibi düzenleme yapmalısınız:

.../home/dspace/config dizini altındaki dspace.cfg dosyasını metin editörü ile açın. Aşağıdaki satırları bulup gerekli düzenlemeyi yaptıktan sonra sunucuyu yeniden başlatın.

```
# SMTP mail server
mail.server=smtp.gmail.com

# SMTP mail server authentication username and password (if required)
mail.server.username = gmail_kullanci_adiniz@gmail.com
mail.server.password = gmail-şifreniz

# Pass extra settings to the Java mail library. Comma separated, equals sign between
# the key and the value.
mail.extraproperties = mail.smtp.socketFactory.port=465, \
   mail.smtp.socketFactory.class=javax.net.ssl.SSLSocketFactory, \
   mail.smtp.socketFactory.fallback=false
```

12) DSpace OpenAIRE Uyumluluğu

- **.../dspace/config/** altındaki **input-forms.xml** ve **input-forms_tr.xml** dosyalarında paralel düzenleme yapılarak DSpace OpenAIRE uyumlu hale getirilir.
- Doğuş Üniversitesi Kütüphanesi tarafından yapılan çeviri dosyalarının içinde yer alan **input-forms.xml** ve **input-forms_tr.xml** dosyaları OpenAIRE uyumludur.
- Düzenleme OpenAIRE Rehberi 1.1 ile DRIVER Rehberi 2.0'a göre yapılmıştır. Ancak henüz test edilmemiştir.
- Bu hususta hazırlanan **DSpace'in OpenAIRE ile Uyumlu Hale Getirilmesi** adlı ayrıntılı bir dokümana http://acikerisim.ankos.gen.tr/kayazilimlari.html adresinden erişebilirsiniz.

13) DSpace'de Arayüz Yapılandırma

DSpace'de arayüz değişiklikleri "…/[dspace]/[apache-tomcat]/webapps/ jspui/layout" altındaki jps uzantılı dosyalarda gerekli kodlama yaparak gerçekleştirilir. Örneğin; aşağıdaki gibi bir banner hazırlamak için headerdefault.jsp dosyasında uygun kodlamayı yapmak gerekir.

Örnek Banner Kodlaması:

```
<td>
<a href="<%= request.getContextPath() %>/"><img src="<%= request.getContextPath()
%>/image/dspace-blue.gif" alt="<fmt:message key="jsp.layout.header-default.alt"/>" width="198"
height="79" border="0"/></a>
</td>
<td align="center" width="99%"> <H1>DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ AÇIK ERİŞİM SİSTEMİ<br><em>Doğuş
University Open Archive System</em></br></H1>
</td>
<td><a target="_blank" href="http://www.dspace.org "><img src="<%= request.getContextPath()
%>/image/dspace-blue_.gif" alt="<fmt:message key="jsp.layout.header-default.alt"/>" width="198"
height="79" border="0"/></a>
</td>
```

14) DSpace'de Sidebar (Kenarçubuğu) Düzenleme

Web arayüzünden yönetici hesabıyla giriş yapınız. **Administrator >> Edit News >> Sidebar News** seçeneklerini sırasıyla tıklayınız ve aşağıdaki örneğe uygun düzenelemenizi açılan pencerede yapın:

```
<p><script type="text/javascript">document.write('<a href="#" onClick="var popupwin =
window.open(\'/jspui/help/earsiv_rehberi.html\',\'dspacepopup\',\'height=600,width=550,resizable,scr
ollbars\');popupwin.focus();return false;">eArşiv Rehberi<\/a>');</script><noscript><a
href="/jspui/help/Egitim_Dokumani.html" target="dspacepopup">eArşiv
Hakkında</a></noscript></p><p><b><font face= "Verdana" size="3pt">Kısa
Yollar</font></b></p><p><a href="http://www.dogus.edu.tr/" target="_blank">Doğuş
Üniversitesi</a></p><p><a href="http://kutuphane.dogus.edu.tr/" target="_blank">Doğuş Üniversitesi
Kütüphanesi</a></p><p><a href="http://journal.dogus.edu.tr/" target="_blank">Doğuş Üniversitesi
Dergisi</a></p><p><a href="http://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/index.php"
target="_blank">Doğuş_Üniversitesi Makale Veritabanı</a></p><p><font face= "Verdana"
size="1pt"><b>İletişim:</b><br>Sönmez ÇELİK<br>Doğuş Üniversitesi Kütüphanesi<br>Acıbadem -
34722<br>Kadıköy, İSTANBUL<br><br>(0216)5445555/1402<br><a
href="mailto:scelik@dogus.edu.tr">scelik@dogus.edu.tr</a></font></p>
```

15) Kurumsal Arşiv Politikası Oluşturma

Aşağıda başlıkları verilen maddelere göre kurumsal politikanızı oluşturunuz ve bu politikayı web arayüzünde kenar çubuğuna ekleyiniz. Politikanızı hazırlarken başka kurumların politikalarından destek alabilirsiniz.

- Gerekçe
- Bağlam
- Amaçlar
- Uygulanma

- Kapsam
- İlkeler
    - Depolama
    - Açık Erişim
    - Lisanslama
    - Çok Yazarlı Çalışmaların Depolaması
- Tanımlar
- İvedi Depolama
- Açık Erişim
- Kişisel Arşivleme
- Akademik Çalışmalar

16) Kurumsal Arşiv Rehberi Oluşturma

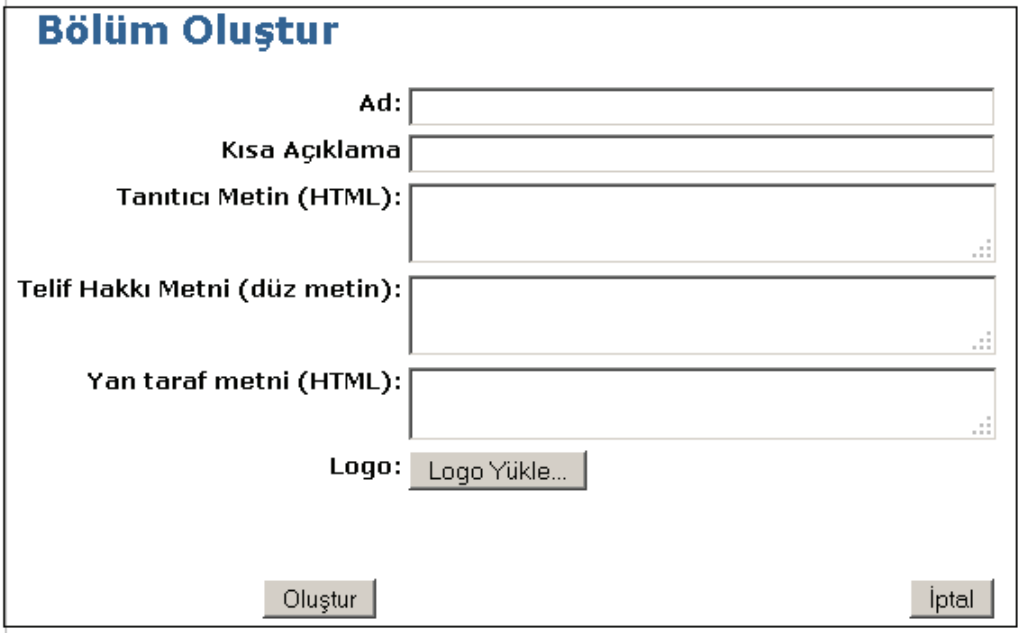
Aşağıdaki başlıklara göre bir kurumsal arşiv rehberi oluşturunuz. Bu rehber yardım dosyalarının dışında üyelere ve kullanıcılara vermek istediğiniz bilgileri içermelidir. Bu rehberi web arayüzünde kenar çubuğuna ekleyiniz.

- Giriş
- Kurumsal Arşiv Nedir?
- Kurumsal Arşiv'in Amacı Nedir?
- Kurumsal Arşiv Ne İşe Yarar?
- Kurumsal Arşiv'in Yararları Nelerdir?
- Kurumsal Arşiv'in İlkeleri Nelerdir?
- Üstveri ve DSpace Yazılımı
- Telif Hakları
- Kurumsal Arşiv'de İş Akışı
- Kurumsal Arşiv'e Gönderi/Kayıt Yapmak Zorunlu mu?
- Kurumsal Arşiv Nasıl Kullanılır?
- Kurumsal Arşiv'e Nasıl Üye Olunur?
- Kurumsal Arşiv'e Kimler Gönderi/Kayıt Girebilir?
- Kurumsal Arşiv'e Neler Kaydedilir?
- Kurumsal Arşiv'e Nasıl Gönderi/Kayıt Yapılır?
- Sonuç

17) DSpace'de Bölüm ve Alt Bölüm Oluşturma

Üst Düzey Bölüm Oluşturma

- Yönetici hesabı ile DSpace'e giriş yapınız,
- **Bölümler & Koleksiyonlar** başlığını tıklayınız,
- **Yönetim Araçları**'ndan **Üst Düzey Bölüm Oluştur** seçeneğini tıklayınız,
- Aşağıda örneği verilen formu doldurunuz ve **Oluştur** butonuna basınız.

İkinci Düzey Bölüm Oluşturma

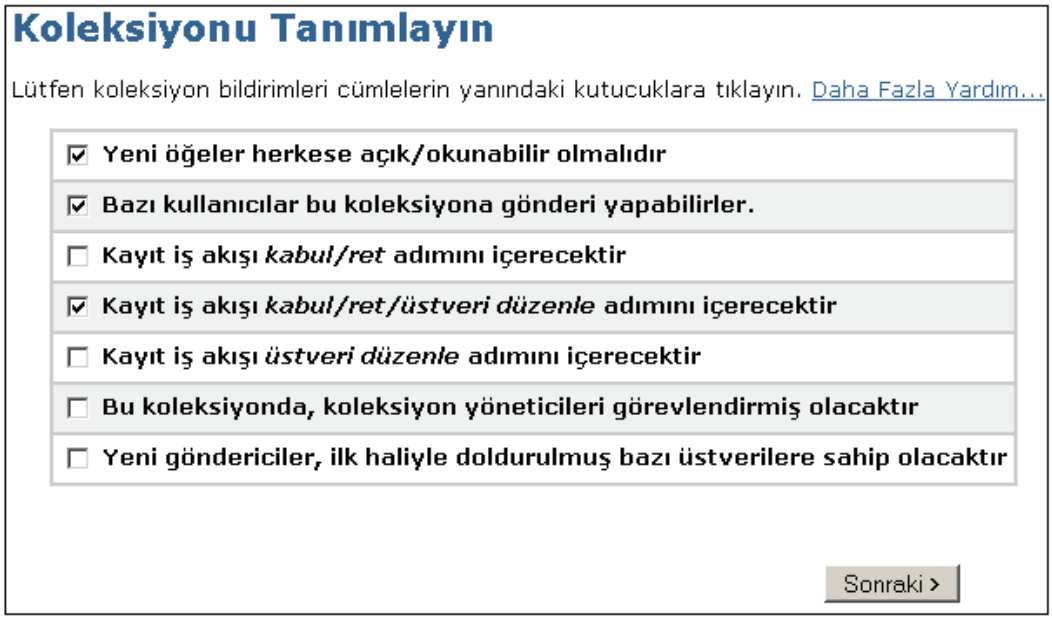
- **Bölümler & Koleksiyonlar** başlığını tıklayınız,
- Alt bölüm oluşturacağınız Bölüm Başlığına tıklayınız,
- **Yönetim Araçları**'ndan **Alt Bölüm Oluştur** seçeneğini tıklayınız,
- Yukarıda örneği verilen formu doldurunuz ve **Oluştur** butonuna basınız.

Daha fazla alt bölüm oluşturmak istiyorsanız Alt Bölüm oluşturma talimatını takip ediniz.

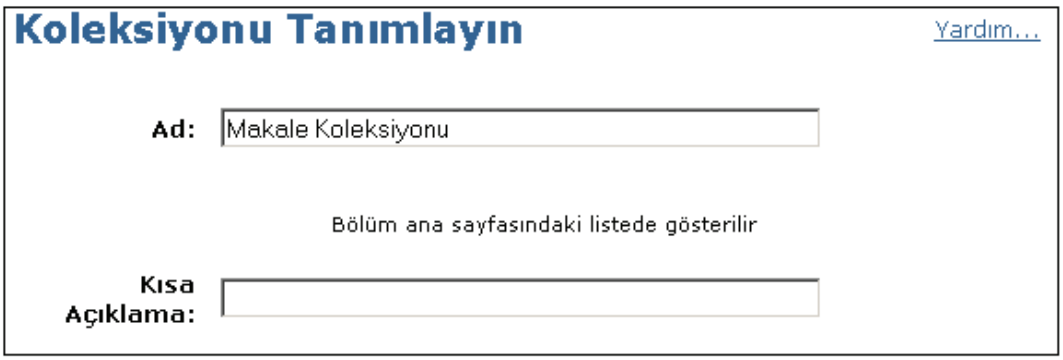
18) DSpace'de Koleksiyon Oluşturma

- **Bölümler & Koleksiyonlar** başlığını tıklayınız,
- Koleksiyon oluşturacağınız **Alt Bölüm Başlığı**'nı tıklayınız.
- **Yönetim Araçları**'ndan Koleksiyon Oluştur seçeneğini tıklayınız,

- Aşağıdaki pencerede sizin için uygun seçenekleri işaretleyiniz ve **Sonraki>** seçeneğine tıklayınız. Burada yapacağınız seçime göre koleksiyon belirleme adımlarının sayısı değişecektir. Aşağıdaki seçime göre süreç beş adımda tamamlanır.

- İkinci adımda aşağıdaki bir kısmı verilen formu doldurunuz ve **Sonraki>** seçeneğine tıklayınız.

- Üçüncü adımda koleksiyona hangi üyelerin gönderi yapacağınız seçiniz.
- Dördüncü adımda **Gönderme İş Akışı Kabul/Ret/Üstveri Düzeltme Adımı**'nda kimlerin yetkili olacağını belirleyiniz.
- Koleksiyon detayını gözden geçirip onaylayınız.

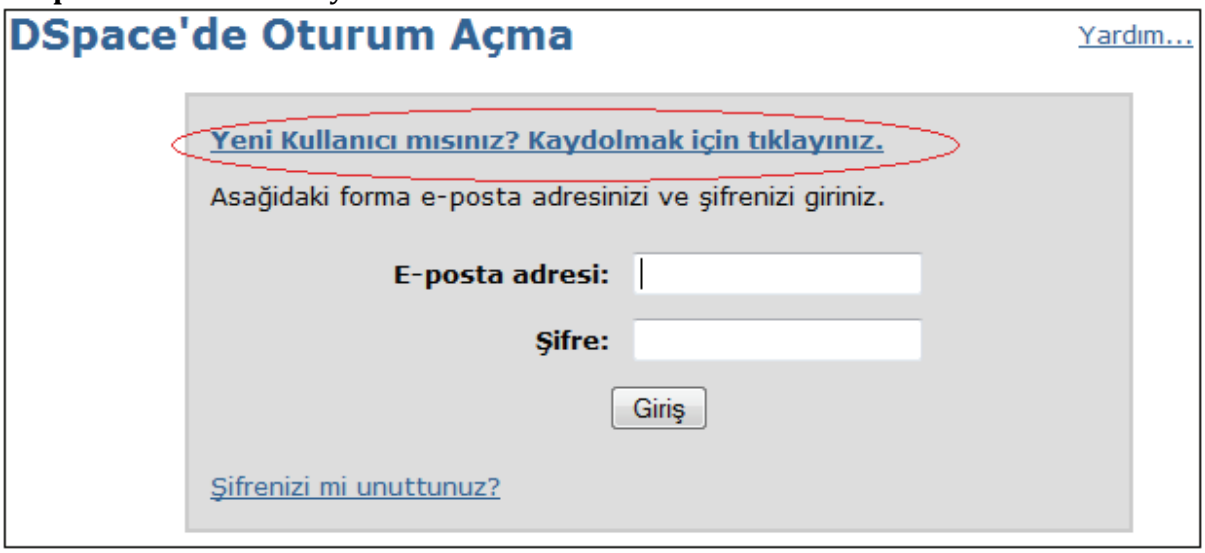
19) DSpace Kurumsal Arşiv Eğitimleri

Bu aşamaya gelinceye kadar sunucu kurulumu, DSpace kurulumu ve yapılandırması, Kurumsal Arşiv Politikası Yazma, Kurumsal Arşiv Rehberi hazırlama gibi birçok aşamayı geride bıraktık. Eğitimlerde bize yardımcı olması için öncelikle varsa kütüphanenin dokümanlarını Kurumsal Arşive (KA) kaydetmek gerekir. Öte yandan eğitim sürecinde örnek teşkil etmesi bakımından birkaç tanınmış akademisyenle işbirliğine giderek yayınlarını koordineli olarak KA kaydedin. Kendinizi hazır hissettiğiniz zaman sistemin tanıtımı ve eğitim sürecini başlatın. Eğitimlerde hazırlayacağınız rehber size yol gösterici olacaktır.

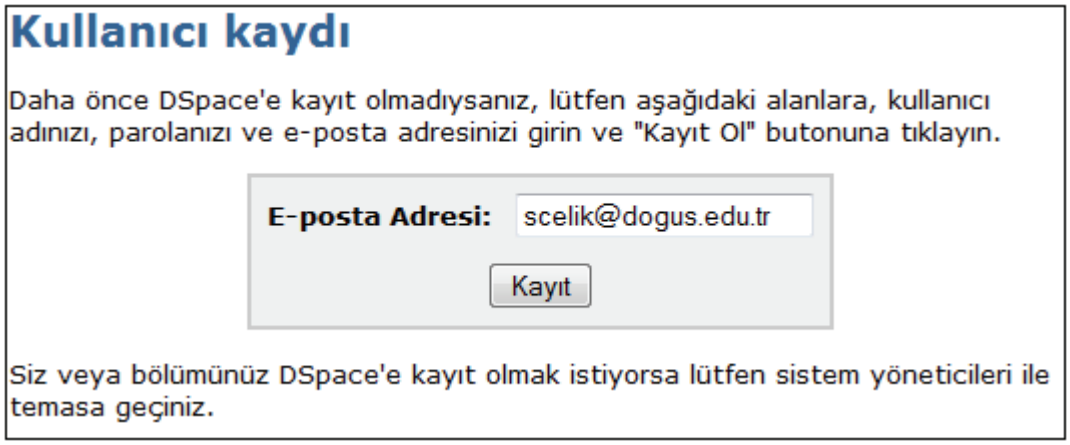
20) DSpace'de Üye Kaydı

DSpace sisteminde üye kaydı açmak için iki yol vardır. Üye kaydını sistem yöneticisi kendisi açabileceği gibi üye olmak isteyen kişi kendisi de açabilir. En ideali kişinin kendi üye kaydını açmasıdır. Bir kişinin DSpace'e üyelik işlemleri için yapması gereken işlem adımları şu şekildedir:

- DSpace ana sayfasına giriş yapınız.
- **DSpace'im** linkini tıklayınız.

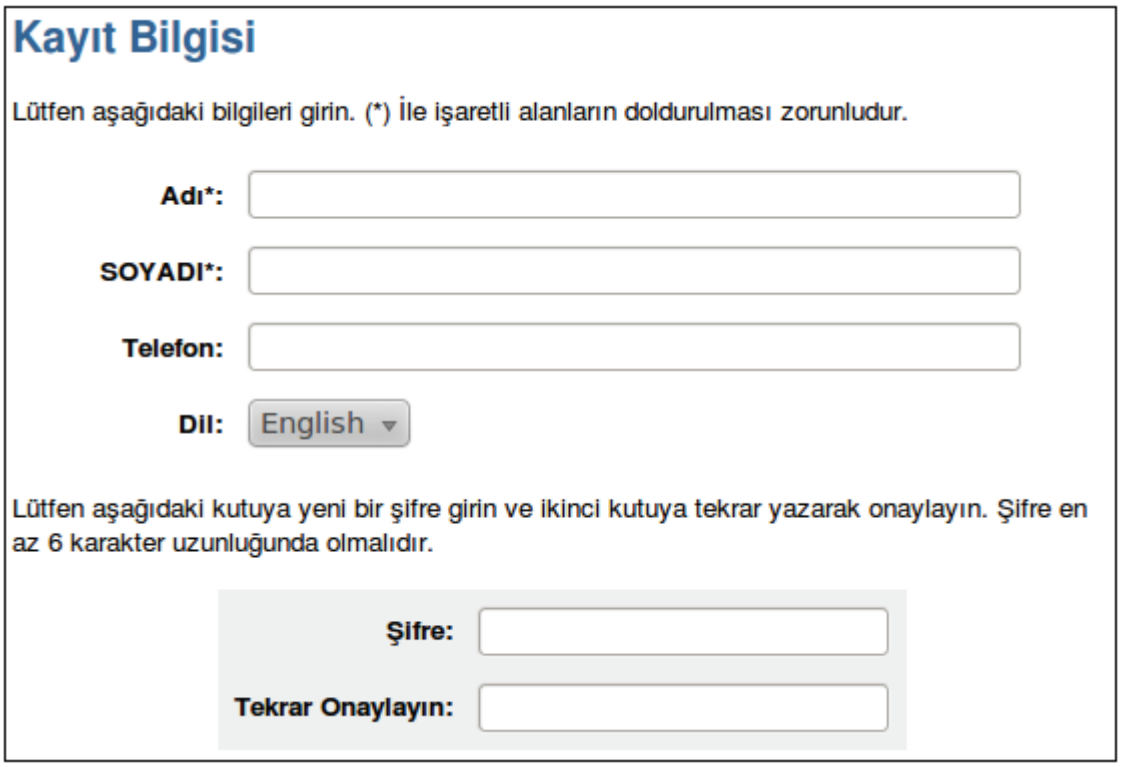
- **DSpace'de Oturum Açma** ekranında **Yeni Kullanıcı mısınız? Kaydolmak için tıklayınız** linkini seçiniz.
- **E-posta Adresi** kutusuna geçerli e-posta adresinizi giriniz ve **Kayıt** tuşuna basınız.

- **Onay e-Postası Gönderildi** uyarısını alana kadar bekleyiniz.
- E-posta kutunuza dönünüz.
- DSpace tarafından gönderilen e-posta içindeki linke tıklayınız (Junk postalara düşme ihtimalni de unutmayınız).

- Açılan sayfadaki formu doldurunuz ve sisteme girişte kullanmak istediğiniz şifreyi iki kere yazarak **Kayıt** butonuna basınız.

Bu işlemin ardından sisteme kullanıcı olarak giriş yapabilirsiniz, koleksiyonlara üye olabilirsiniz ancak koleksiyonlara gönderi yapamazsınız. Herhangi bir koleksiyona gönderi yapabilmek için sistem yetkilisine başvurarak yetki talebinde bulunmalısınız. Sistem yöneticisinin yetkilendirmesinin ardından, yetkilendirildiğiniz koleksiyon/ koleksiyonlara gönderi yapabilirisiniz.

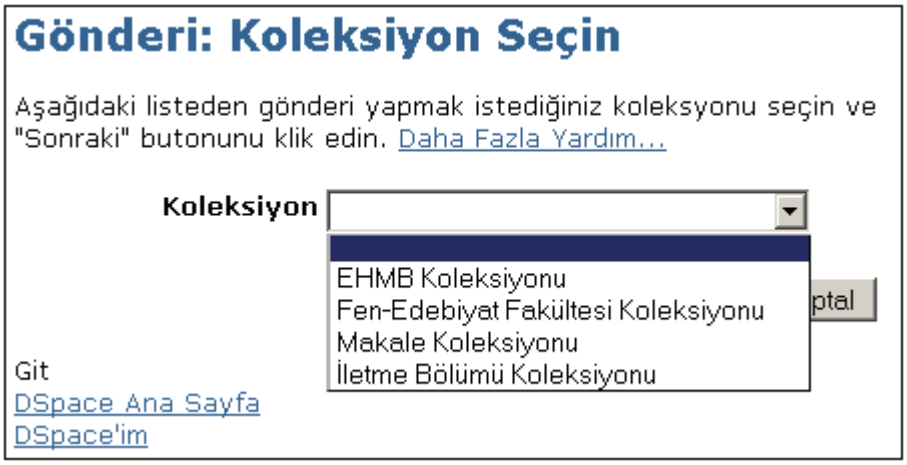
21) DSpace'de Üye Yetkilendirilme

- Yönetici hesabı ile DSpace'e giriş yapınız,
- **Bölümler & Koleksiyonlar** başlığını tıklayınız,
- Yetkilendirme yapacağınız koleksiyon başlığını tıklayınız,
- **Yönetim Araçları**'ndan **Düzelt** seçeneğini tıklayınız,
- **Koleksiyon Düzenle** formu seçeneklerinden **Gönderici** seçeneğindeki **Düzelt** butonunu tıklayınız,
- **eKişi Üyeleri** kısmına yetki vermek istediğiniz kişiyi **eKişi Seç...** seçeneğini kullanarak ekleyiniz,
- **Grup Güncelle** butonu aracılığıyla eklediginiz kişiyi aktif hale getiriniz.

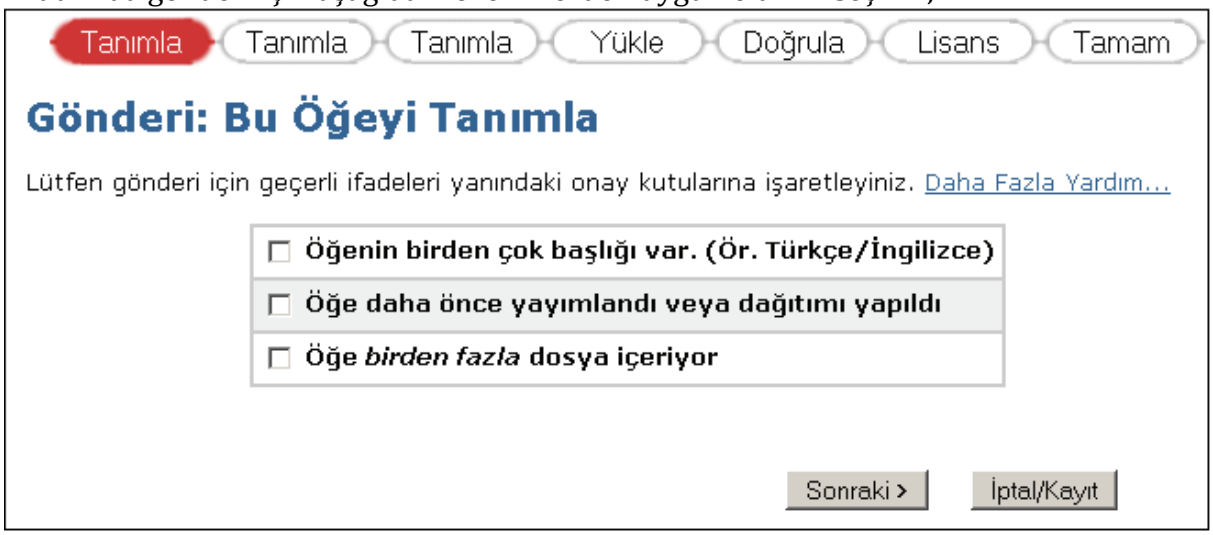
22) DSpace'de Gönderi ve Gönderi Adımları

Kullanıcı hesabı ile DSpace'e giriş yaptıktan sonra sırasıyla;

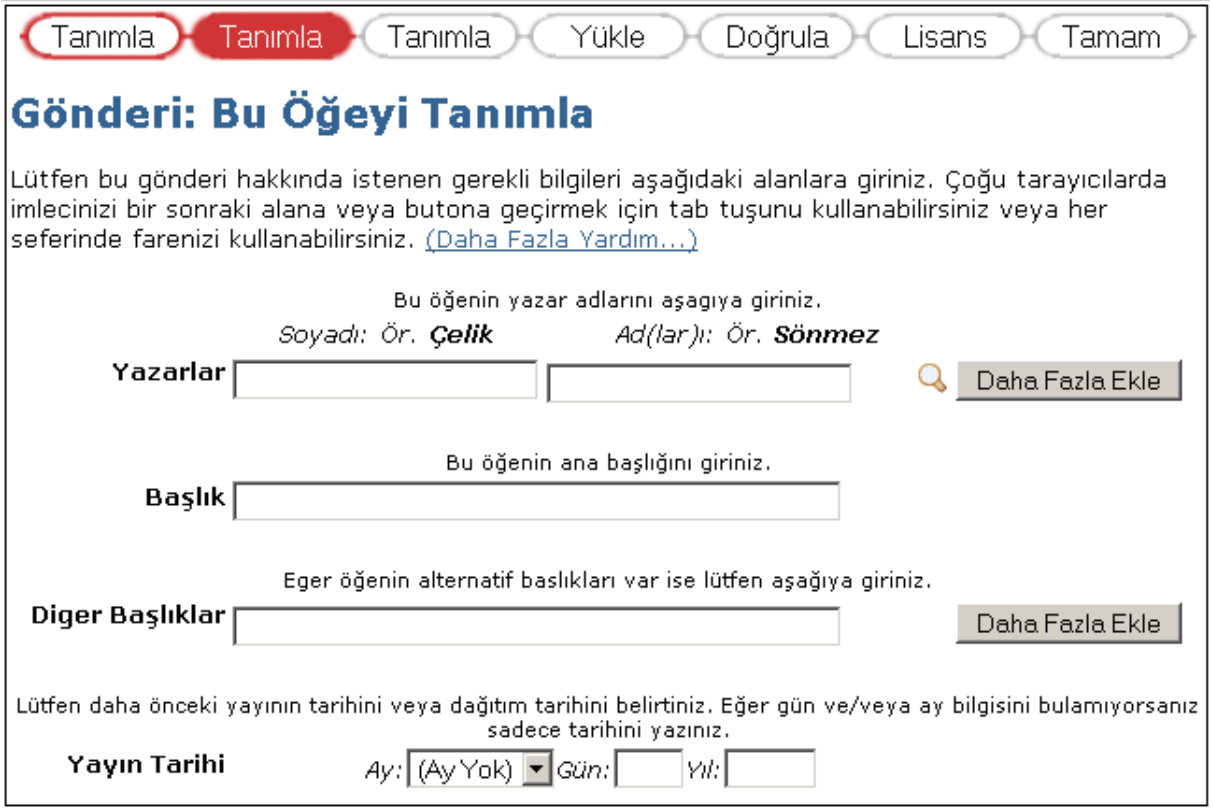
- **DSpace'im** başlığını tıklayınız,
- **Yeni Gönderi** Başlat seçeneğini tıklayınız,
- Gönderi için açılır menüden koleksiyon seçimi yapınız ve **Sonraki>** butonuna basarak gönderi adımlarına geçiniz.

İlk adımda gönderi için aşağıdaki özelliklerden uygun olanını seçiniz,

- İkinci adımda gönderi üst verisini aşağdaki forma giriniz ve **Sonraki>** butonuna basınız,

- Üçüncü adımda gönderinin anhtar kelimelerini, özetini, destekçilerini ve açıklamasını aşağıdaki forma girerek **Sonraki>** butonuna basınız.

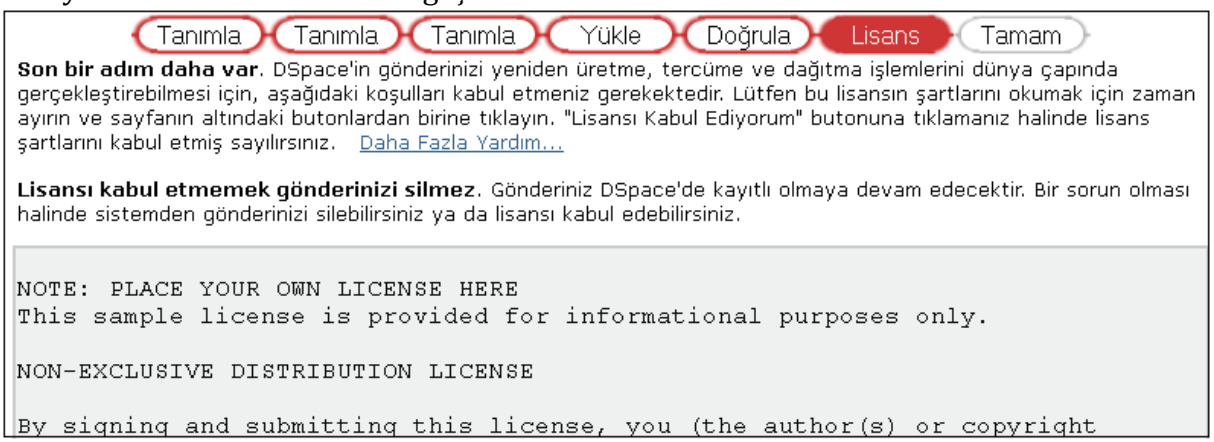
- Dördüncü adımda gönderi dosyasını **Gözat...** butonu aracılığıyla yükleyerek **Sonraki>** butonuna basınız.

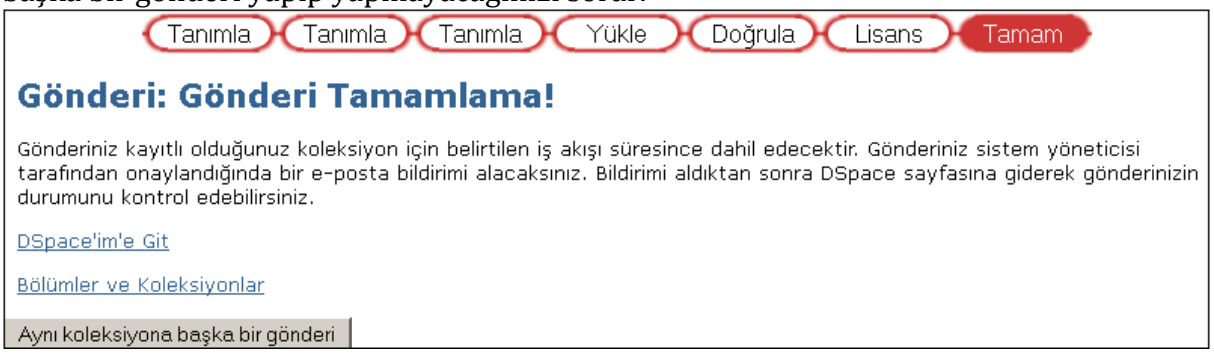
- Beşinci adımda, bu aşamaya kadar girmiş olduğunuz veriler bir liste halinde size sunulacaktır. Kontrol ediniz ve olası düzeltmelerinizi **Bunlardan Birini Düzelt** seçeneği ile yapınız ve **Sonraki>** butonuna tıklayarak bir sonraki adıma geçiniz.

- Altıncı adımda lisans bilgisini gözden geçiriniz ve **Lisansı Kabul Ediyorum** seçeneğini tıklayarak bir sonraki adımına geçiniz.

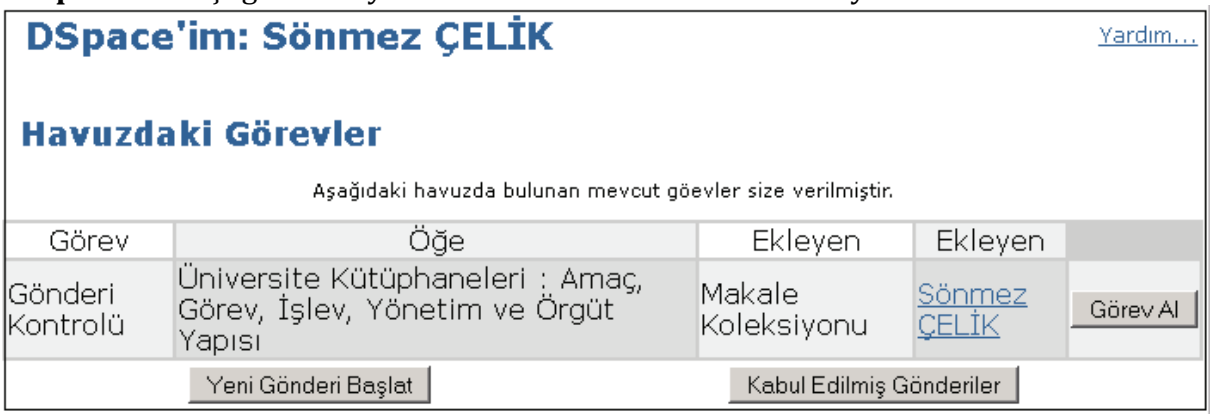
- Yedinci ve son adımda gönderiyi tamamladığınıza dair bilgi verir ve aynı koleksiyona başka bir gönderi yapıp yapmayacağınızı sorar.

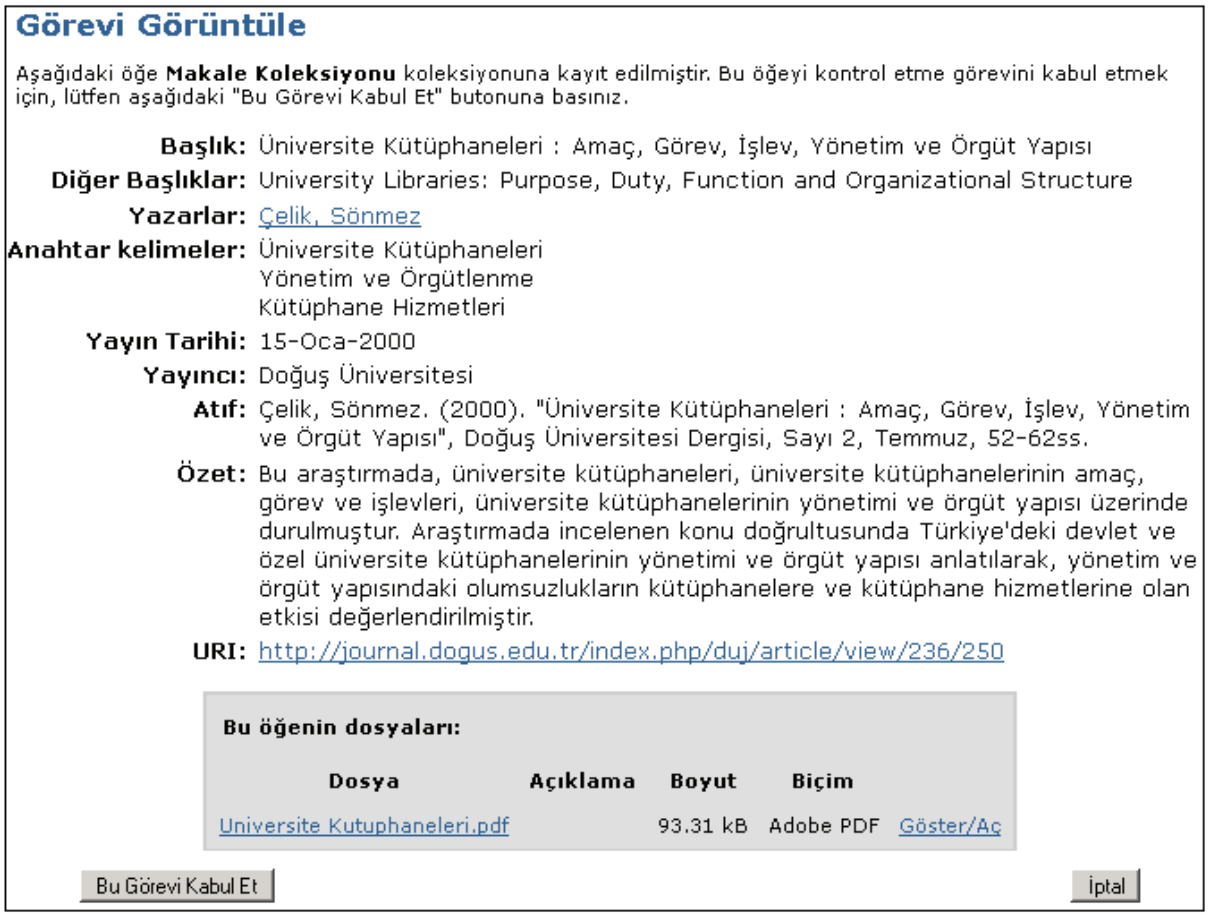
23) DSpace'de Gönderi Kontrolü ve Yayımlama

Üyeler tarafından yapılan gönderiler DSpace'de Gönderi Havuzunda birikir. Buradaki gönderilerin yayımlanabilmesi için kurumsal arşiv yetkilisi/yetkililerinin kontrol ve yayım için onayını bekler. Kontrol ve yayımlama süreci aşağıdaki gibi yapılır:

- **DSpace'im** başlığına tıklayarak **Havuzdaki Görevler**'i listeleyiniz.

- Gönderiyi kontrol etmek için **Görev Al** butonuna tıklayarak detayını görüntüleyiniz.

Görevi Görüntüle

Aşağıdaki öğe **Makale Koleksiyonu** koleksiyonuna kayıt edilmiştir. Bu öğeyi kontrol etme görevini kabul etmek için, lütfen aşağıdaki "Bu Görevi Kabul Et" butonuna basınız.

Başlık: Üniversite Kütüphaneleri : Amaç, Görev, İşlev, Yönetim ve Örgüt Yapısı
Diğer Başlıklar: University Libraries: Purpose, Duty, Function and Organizational Structure
Yazarlar: Çelik, Sönmez
Anahtar kelimeler: Üniversite Kütüphaneleri
Yönetim ve Örgütlenme
Kütüphane Hizmetleri
Yayın Tarihi: 15-Oca-2000
Yayıncı: Doğuş Üniversitesi
Atıf: Çelik, Sönmez. (2000). "Üniversite Kütüphaneleri : Amaç, Görev, İşlev, Yönetim ve Örgüt Yapısı", Doğuş Üniversitesi Dergisi, Sayı 2, Temmuz, 52-62ss.
Özet: Bu araştırmada, üniversite kütüphaneleri, üniversite kütüphanelerinin amaç, görev ve işlevleri, üniversite kütüphanelerinin yönetimi ve örgüt yapısı üzerinde durulmuştur. Araştırmada incelenen konu doğrultusunda Türkiye'deki devlet ve özel üniversite kütüphanelerinin yönetimi ve örgüt yapısı anlatılarak, yönetim ve örgüt yapısındaki olumsuzlukların kütüphanelere ve kütüphane hizmetlerine olan etkisi değerlendirilmiştir.
URI: http://journal.dogus.edu.tr/index.php/duj/article/view/236/250

Bu öğenin dosyaları:

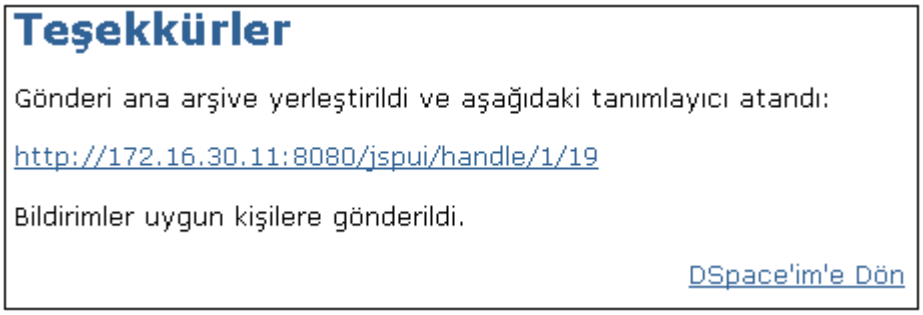
Dosya	Açıklama	Boyut	Biçim	
Universite Kutuphaneleri.pdf		93.31 kB	Adobe PDF	Göster/Aç

Bu Görevi Kabul Et | İptal

- **Göster/Aç** butonuna basarak gönderinin dosyasını açınız ve üst verilerin doğru olup olmadığını kontrol ediniz.
- **Bu Görevi Kabul** et butonuna basarak aşağıdaki maddelerden uygun olanını seçerek iş akış sürecine devam ediniz.

Eğer öğeyi görüntülediyseniz ve koleksiyona dahile etmek için uygunsa, "Onayla" seçeneğini kilik ediniz.	Onayla
Eğer öğeyi gözden geçirdiğinizde koleksiyona dahil etmek için uygun **olmadığını** düşünüyorsanız, "Reddet" seçeneğini kullanınız. Daha sonra öğenin neden uygun olmadığını gösteren bir mesaj girmeniz istenecektir. Bu mesajda, göndericiye öğenin reddedilme nedeni belirtilir, düzeltme istenir.	Reddet
Öğelerin üstverisini gözden geçirmek veya düzeltmek için bu seçeneği seçiniz.	Üsveri Düzeltme
Bu görevi bırakmak ve DSpace'e geri dönmek istiyorsanız, bu seçeneği kullanınız.	Daha Sonra
Görevi başka bir kullanıcının yerine getirebilmesi amacıyla havuza geri döndürmek için bu seçeneği kullanınız.	Görevi Havuza Geri Dödür

Makale üst verisinde sorun yok veya **Üstveriyi Düzeltme** seçeneği vasıtasıyla gerekli düzenlemeri yaptıysanız **Onayla** butonuna tıklayarak gönderiyi yayımlayınız. Aşağıdaki mesaj gönderinin arşive yerleştirildiğini ve ilgili kişilere mesaj gönderildiğini belirtir.

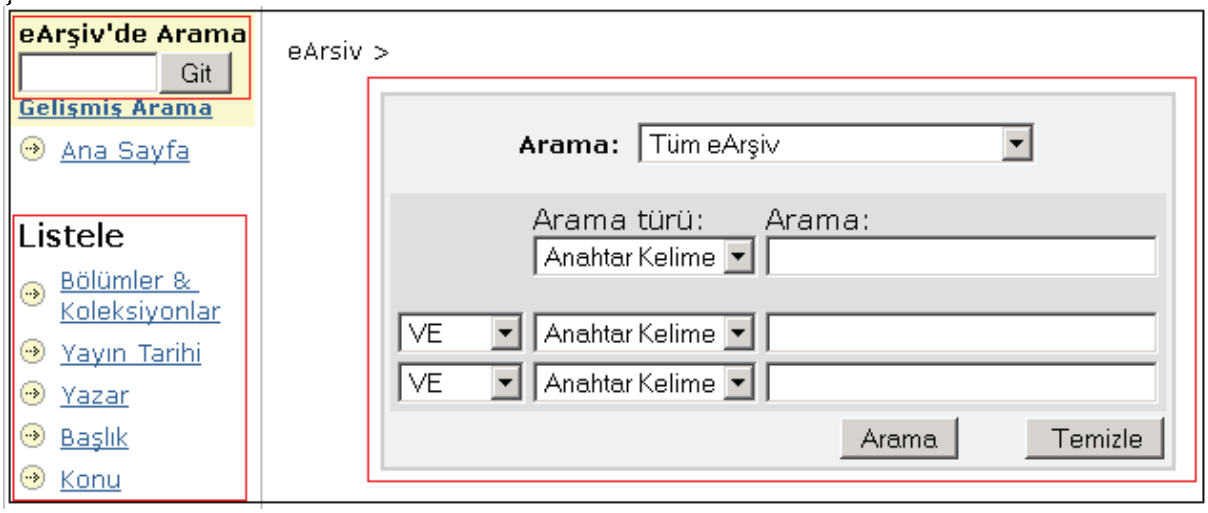

24) DSpace'de Arama Seçenekleri

DSpace Lucene arama motorunu kullanır ve çok yönlü arama desteği için Apache Solr kullanarak fonksiyonel listeleme özelliği sunar. DSpace'deki arama seçenekleri;

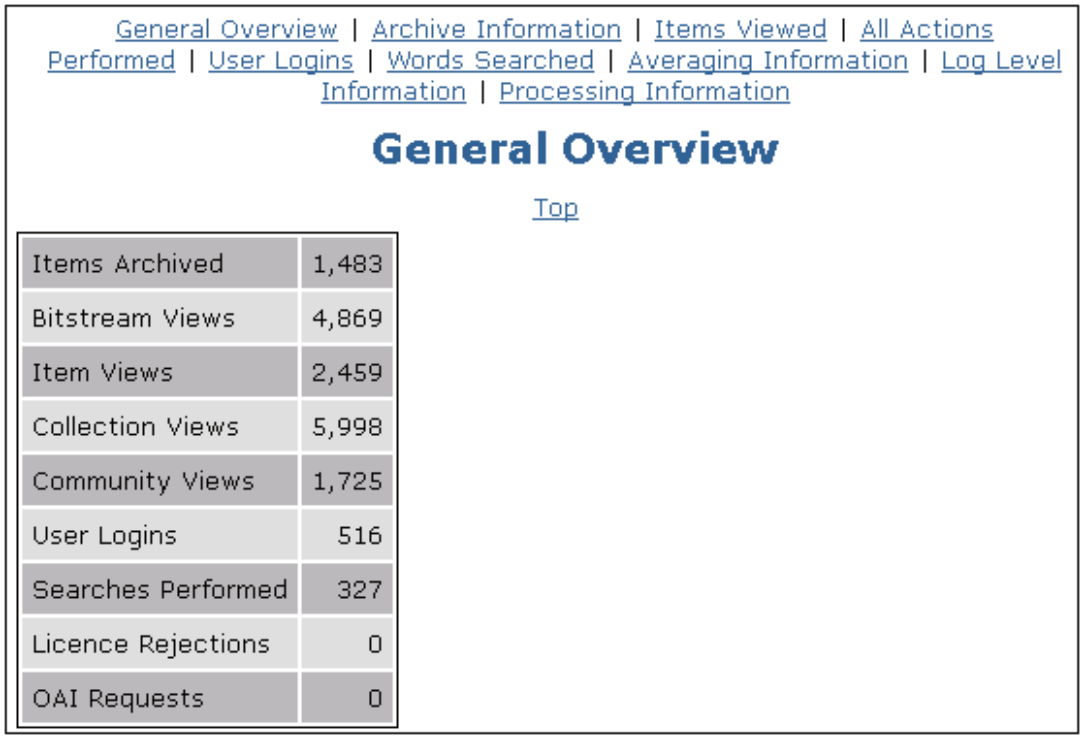
- Basit,
- Gelişmiş,
- Listeleme

şeklindedir.

25) DSpace'de Raporlama

- Sisteme yetkili kullanıcı ile giriş yapınız.
- **Yönetici** seçeneğini tıklayınız.
- **Yönetici Araçları** başlığı altındaki **İstatistikler** başlığını tıklayınız.
- Detaylı istatistikleri görüntülemek için arzu ettiğiniz rapor adı linkine tıklayınız.

26) Kurumsal Arşiv Rehberlerine Kayıt

Kurumsal açık arşiv sitelerinin listesini veren dizinler ve içerikleri üzerinde toplu arama yapamaya aracılık eden rehberlere Kurumsal Arşivinizi kaydediniz.

Başlık	**Açıklama**
OpenDOAR (Directory of Open Access Repositories)	Kurumsal açık arşiv sitelerinin listesini veren ve içerikleri üzerinde toplu arama yapamaya aracılık eden bir dizindir.
ROAR (Registry of Open Access Repositories)	Tüm akademik konu alanlarında yayınlanmış serbest erişimli digital kaynakları toplu olarak bir arada sunan ve AB Araştırma Komisyonu tarafından desteklenen bir işbirliği projesidir.
DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research)	Tüm akademik konu alanlarında yayınlanmış serbest erişimli digital kaynakları toplu olarak bir arada sunan ve AB Araştırma Komisyonu tarafından desteklenen bir işbirliği projesidir.
OpenAIRE: Open Access Infrastructure for Research in Europe	Avrupa Birliği 7. Çerçeve Programı ve Avrupa Araştırma Konseyi destekli makalelerin tanımlanması, saklanması, erişimi ve görüntülenmesi için kurulan bir arayüz ve destek mekanizmasıdır.